

Pest Megye Előzetes Integrált Területi Programja

2021-2027

Cím	Pest megye Előzetes Integrált Területi Programja
Verzió	1.0
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	48/2021. (09.24.) PMÖ határozat 2021. szeptember 24.
Kormánydöntés határozatszáma / IH jóváhagyó levél iktatószáma és dátuma:	[határozat száma és megnevezése / IH jóváhagyó levél iktatószáma] [határozat megjelenésének / kiértékelés dátuma]
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plus)
Érintett földrajzi terület:	Pest megye

ITP felelős szervezet:	Pest Megye Önkormányzata
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	Dr. Popovics Gábor popovicsg@pestmegye.hu , 06 1 233-6808
ITP felelős szervezet címe:	1052 Budapest, Városház utca 7.

Budapest, 2021. szeptember 24.

Tartalom

0. Verziókövetés.....	3
1. Az Integrált területi program (ITP2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz	4
1.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára.	4
1.2. A megyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása.....	5
1.3. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez	9
2. A megye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	10
2.1. A megyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése	10
2.2. A megye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését	11
2.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését	14
3. A megye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	17
3.1. A megyén belüli térségi folyamatok bemutatása.....	17
3.2. A megye városhálózatának bemutatása	19
4. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A megyei forrásfelhasználási módok	22
4.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok	22
4.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek.....	25
4.3. Kiemelt kedvezményezett.....	29
4.4. Forrásfelhasználás	29
5. A projekt kiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás	31
6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal	46
6.1. A megyei döntéshozatal rendszere	46
6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer.....	47
7. Az ITP monitoringja és indikátorvállalásai.....	51
8. Az ITP 2021-2027 ütemezése	52

0. Verziókövetés

1. Az Integrált területi program (ITP2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban: TOP Plusz) lehetőséget biztosít a megyék számára a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott fejlesztések egy részének megvalósítására. Mivel ezek a tervdokumentumok a teljes tervezés módszerével készültek, az ezekben megfogalmazott fejlesztési igények messze meghaladják a TOP Plusz forrásokból megvalósítható célok és beavatkozások körét. A forrásfelhasználás tervezése érdekében szükséges egy szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban alátámasztja az adott megyében rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését. Ez a dokumentum az Integrált Területi Program 2021-27 (továbbiakban: ITP 2021-27).

Az ITP 2021-27 tartalmazza azokat a térségi/területi forrásfelhasználási módokat – valamint az ezekhez tartozó forrásfelosztást –, amelyek támogatását a megye a saját koncepciója és programja alapján a következő hét év során kulcsfontosságúnak tart, továbbá az egyes fejlesztési projektek elsődleges kiválasztási kritériumait, amelyek a döntéselőkészítés során érvényesítésre kerülnek.

1.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára.

Az ITP tervezésére formálisan 2021. május elején adott megbízást Pest Megye Önkormányzata a tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. részére, ugyanakkor a tervezés előkészítése az önkormányzat részéről már korábban megkezdődött, hiszen 2021 elejétől mind a MÖOSZ-on keresztül, mind közvetlenül a ROP IH-val folyamatos kommunikáció folyt a TOP Plusz tervezése kapcsán.

Az ITP előkészítése és tervezése folyamata nem különül el egyébként sem élesen a megyei programdokumentumok készítésétől, hiszen az egyes programok egymásra épülése követelmény, időben pedig szinte párhuzamosan készültek. Ugyanez igaz a partnerségi folyamatokra, mivel ugyanazon témakörhöz kapcsolódnak. Újdonság a partnerségi folyamatban a fenntartható városfejlesztésre kijelölt valamennyi várossal – így Érd Megyei Jogú Várossal is – egyenként történt egyeztetés, amelynek során ismertetésre kerültek a konstrukcióban rejlő lehetőségek, a közeljövő feladatai, illetve többségük esetében az egyes tervezett projektek megvitatására is sor került. A fenntartható városfejlesztési körbe tartozó városokkal a tervkészítés időszakában várhatóan a továbbiakban is szorosabb együttműködés lesz.

Mivel már a megyei területfejlesztési koncepció készítésének időszakában nagy hangsúlyt fektetett Pest megye a partnerségi terv keretében a települési önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, civil szervezetekkel folytatott egyeztetésekre, várható igények felmérésére, a projektgyűjtésre, ezért az ITP-ben tervezett forráselosztás meghatározásánál az így megszerzett tapasztalatokra is jól tud a megye építeni. Az sajnos világosan látszik, hogy az elmúlt támogatási időszakok forrásainak szűkössége miatt a Pest megyében elmaradt önkormányzati beruházások pótlására a 2021-27 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források annak ellenére sem lesznek elégségesek, hogy immár Pest megye is a gazdasági fejlettségének megfelelő, felzárkóztatásra szoruló régióként kaphat támogatást. Emiatt igen nehéz a TOP Plusz prioritásain belül a forrásfelosztást az egyes fejlesztési célterületekre megfelelően meghatározni, ugyanis az előzetese igényfelmérések alapján szinte minden célterületre a rendelkezésre álló források többszörösét kellene előirányozni.

Az ITP tervezése az IH által biztosított tervezési útmutatók, tervezési sablon és minőségbiztosítási dokumentum alapján folyt és folyik, és várhatóan az előzetes ITP június folyamán az IH által minőségbiztosításra, majd társadalmi egyeztetésre, és a Kormány által jóváhagyásra. A folyamat azonban várhatóan itt még nem ér véget, hiszen az Európai Unióval folytatott tárgyalások még jelentős mértékben befolyásolhatják az ITP végső szerkezetét és tartalmát.

Pest Megye Önkormányzata az előzetes ITP-t hivatalos honlapján (pestmegye.hu) 2021. szeptember 13-22. között egyeztetési (társadalmasítási) anyagként publikálta. A dokumentumra észrevétel javaslat nem érkezett.

1.2. A megyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban (továbbiakban: „Koncepció”) megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”.**

A Koncepció javaslattevő kötetében megfogalmazott célrendszer három nagy átfogó célt tartalmaz:

- I. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- II. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- III. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy, hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik. Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan célkitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

Pest Megye Területfejlesztési Programjában a 2021-2027-es tervezési időszakra a Koncepcióban meghatározott célokra építve öt prioritást határoztunk meg, amelyek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére fogalmaznak meg célkitűzéseket. Ezek a következők:

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégió a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű, a makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések a környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek és fejlődjenek az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi-, oktatási-, szociális-, rekreációs- és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

1. táblázat A Pest Megyei Területfejlesztési Program által meghatározott intézkedésstruktúra

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
II. Prioritás: Szolid áris Pest megye , a	1.1. Vállalkozások versenyképességének javítása	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése
		Vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása
		Vállalati technológia fejlesztések
		Vállalkozások digitális transzformációja
		Üzleti környezet fejlesztése
		Vállalkozói együttműködések ösztönzése
		Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása
		Vállalati K+F tevékenység erősítése
		Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában
	1.2. Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése
		Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása
		Kereskedelem, logisztika
		Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése
		Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése
	1.3. Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése
		Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése
II. Prioritás: Szolid áris Pest megye , a	2.1. Helyi gazdaságfejlesztés	Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
		Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés
		Turizmus fejlesztése
		Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése
		Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása
	2.2. Térségi társadalmi felzárkóztatás	Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése
		Lakosság egészségi állapotának javítása
		Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése
		A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása
	2.3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése
		Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése
		Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése
		Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése
		Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése
		Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energiatermelés elősegítése
III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	3.1. Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
		Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
		Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
	3.2. Közösségi közlekedés fejlesztése	Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
		Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése
		Térségi és járási központok elérhetőségének javítása
	3.3. Közúthálózat fejlesztése	Belterületi utak fejlesztése
		Közutak fejlesztése
		Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése
IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	4.1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)
		Önkormányzati szolgáltatások javítása
		Szociális városrehabilitációs beavatkozások
	4.2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése
		Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése
		Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem
		Barnamezős területek felmérése és megújítása

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
	4.3. Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlekások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása
		Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai
		A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása
		Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása
		Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák felhasználása tekintetében
	4.4. Vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése	Megyei és települési vízkár elhárítási programok és tervek kidolgozása
		Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízviszatarítás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása, fejlesztése
		Közcsontra rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése
		Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása
		Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja
	4.5. Hulladékgazdálkodás fejlesztése	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése
		Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése
		A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése
		Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása
		Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán
V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése	5.1. Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése
		Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban
		Pályaválasztási orientáció fejlesztése
		Egész életen át való tanulás ösztönzése
		Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskola rendszerben történő képzés részeként
		Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése
	5.2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése
		Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése
		Szociális intézmények fejlesztése
		Lemaradó térségek szolgáltatási környezetének fejlesztése
	5.3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	Helyi és megyei identitás erősítése
		Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése
	5.4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése
		Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése

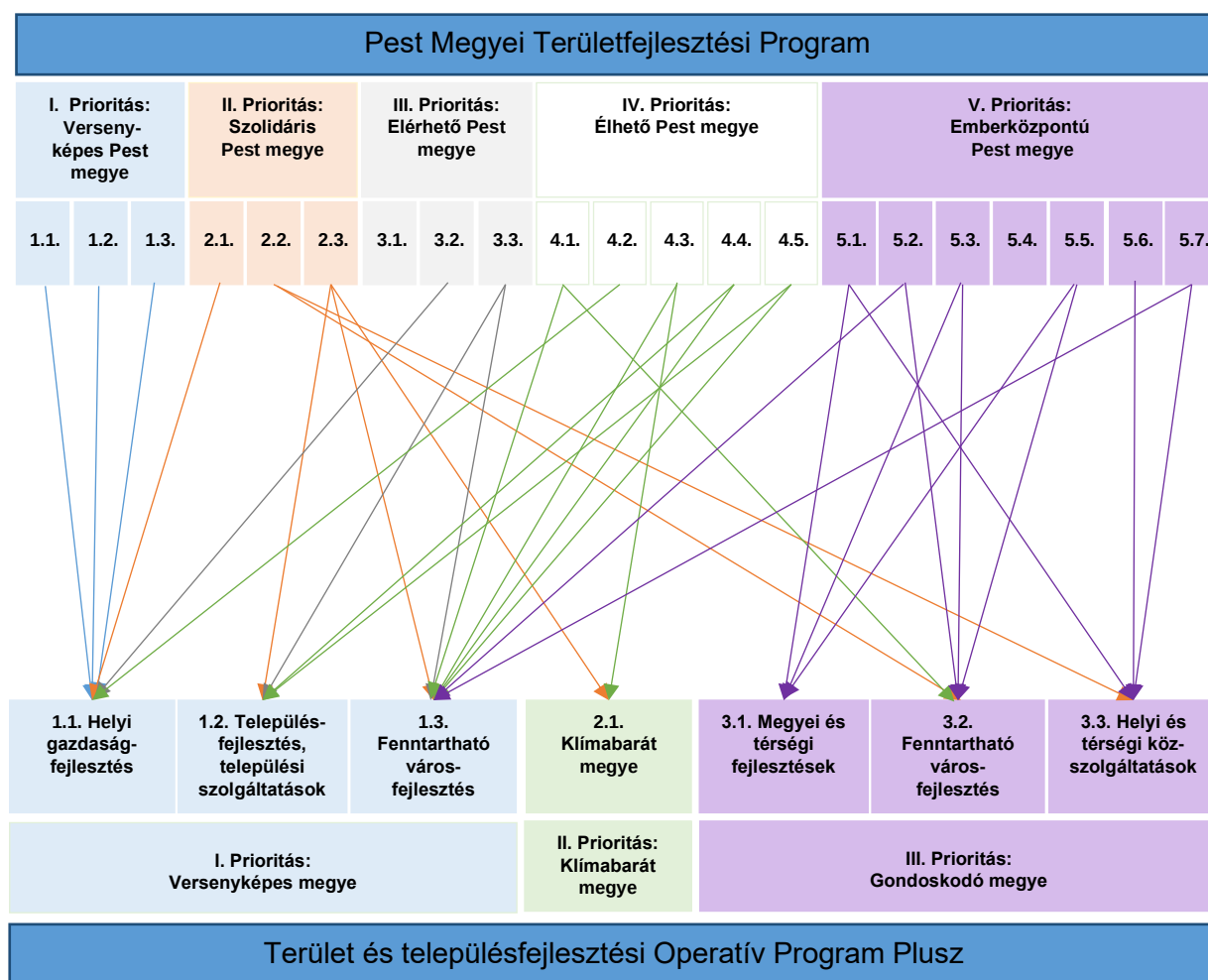
Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
	5.5. Társadalmi programok megvalósítása	Családbarát Pest megye
		Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése
		Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása
	5.6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok
		Lelki egészség megteremtése
		Lakossági szűrőprogramok indítása
		Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése
	5.7. Egészségügyi intézmények fejlesztése	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése
		Pest megyei kórházak fejlesztése

1.3. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez

Jelen Integrált Területi Program jelenti a kapcsolatot fenti két dokumentum fejlesztési célrendszere között, az ITP egyúttal megalapozza a TOP Plusz egyes prioritásai forrásaiból a megyében megvalósítandó programok és projektek kiválasztási rendszerét, az egyes fejlesztési célterületeket, az egyes fejlesztési tématerületek földrajzi irányultságát, a fenntartható városfejlesztésre kijelölt településeket és a célterületekhez-településekhez rendelt forrásnagyságokat. A két dokumentum céljai és intézkedései harmonizáltak, mindössze két olyan intézkedést nevesít a megyei területfejlesztési program, amely nem finanszírozható részben, vagy egészben a TOP Plusz fejlesztési keretének terhére. A 3.1. intézkedés a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztését célozza, ami IKOP Plusz, illetve egyéb forrásból kerülhet majd finanszírozásra. A másik intézkedés a térségi szereplőkkel való együttműködés, amely azonban jelenlegi ismereteink szerint egyetlen EU-s programból sem finanszírozható. Ezek megvalósításához hazai költségvetési és önkormányzati költségvetési forrásokra lenne szükség. Bár a két program illeszkedése jó, mégis feszültséget okoz az, hogy a TOP Plusz program keretében tervezett intézkedések a megyei program beavatkozásai közül jóval kevesebbet fednek le, több olyan beavatkozás van, amely nem finanszírozható sem a TOP Plusz, sem pedig más operatív program forrásaiból. Az igazán jelentős problémát az jelenti, hogy Pest megye forrásigénye jóval meghaladja az ebben a ciklusban a megye részére rendelkezésre álló forráskeretet. Pest megye népessége, infrastruktúrája alapján az egyik legnagyobb magyarországi régió, a TOP Pluszban rendelkezésre álló források mégis inkább a megyei léptékhez közelítenek. A Konceptiót és a Programot megalapozó projektgyűjtés során a visszaérkező önkormányzati szükségletek nagyjából 1560 milliárd forintba rúgnak úgy, hogy az önkormányzatoknak csupán kétharmada választott megkeresésünkre.

Fentieket figyelembe véve, a TOP Plusz Program, bár tematikáját, célrendszerét tekintve jól összhangban van a Pest Megyei Területfejlesztési Programmal, az operatív program Versenyképes Megye prioritása az 1.1 Helyi gazdaságfejlesztés intézkedése, illetve az 1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások fejlesztése intézkedései esetében várhatóan csak igen korlátozott mértékben lesz képes a Pest megyei települések igényeit kielégíteni.

1. ábra Pest Megyei Területfejlesztési Program és a TOP Plusz kapcsolódása

2. A megye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

2.1. A megyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése

Pest megye központi helyzetéből adódóan ezer szálon kötődik a környező térségekhez, megyékhez. A legszorosabb élő kapcsolatrendszere mégis Budapest fővároshoz köti, hiszen Budapest a megye közepén helyezkedik el, a szuburbanizációs folyamatok eredményeképpen pedig Pest megye fővároshoz közeli agglomerációs települései ma már az élet minden területén szervesen kapcsolódnak Budapesthez. A legfontosabb területek, amelyeken szorosabb összefogásra, együtt tervezésre és közösen megtervezett fejlesztésekre lenne szükség a Főváros- Pest megye vonatkozásban az alábbiak: elővárosi közlekedés, közművek, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, gazdaság, környezetvédelem. Ezek közül egyes területeken pl. az elővárosi közlekedés területén, amelynek közös koordinációja alapvető kérdés a megye és a főváros számára is, van koordinált tervezés (Budapesti Fejlesztési Központ), más területeken minimális, vagy nincs intézményesült együttműködés.

A környező megyékkel való együttműködést az eddigiekben nagyban nehezítette az a tény, hogy a korábbi időszakokban Pest megye a Közép-Magyarországi Régió részeként fejtett

régióhoz tartozott, így teljesen más célokra és nagyságrendben jutott forrásfejlesztésekre, mint a szomszédos megyékben.

Emiatt az olyan fontos kérdésekben, mint pl. a közlekedésfejlesztés, a gazdaságfejlesztés, a klímapolitika, nem volt valós lehetőség a szomszédos megyékkel közös fejlesztéseket érdemben generálni.

Az, hogy a 2021- 2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban önálló, a fejlesztések szempontjából hátrányos helyzetű régió lett Pest megye és így a többi szomszédos megyével együtt jogosult a TOP Plusz Operatív program forrásaira tervezni, megkönnyítheti a megyehatárokon átnyúló fejlesztések megvalósítását, így az együtt gondolkodást is.

Pest Megye Önkormányzata alapító tagja volt a Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanácsnak, részt vesz annak munkájában, és továbbra is elkötelezett ennek a klímaalkalmazkodási, környezeti és ennek okán társadalmi és gazdasági szempontból is sérülékeny területnek a fejlesztése mellett. A homokhátság természeti környezetének megóvása, a klímaváltozás hatásainak mérséklése különösen fontos a tájegység jövője szempontjából. A térség a klímaváltozás mellett számos társadalmi és gazdasági kihívással is küzd, amelyek továbbra is megoldatlanok. Bács-Kiskun megyével ennek a szervezetnek a keretei között az együttműködések tovább mélyíthetők a jövőben.

A Dunakanyar fejlesztése szintén kiemelt jelentőségű a megye számára. A Dunakanyar turisztikai értéke kiemelkedő, de emellett jelentős értékű kulturális és természeti öröksége hazánkban, amelynek fejlesztése kizárólag az érintett megyék és települések együttműködése mellett képzelhető el. A Dunakanyar területe Komárom-Esztergom megyében az Esztergomi, illetve Pest megyében a Szobi, Váci és Szentendrei járásokra terjed ki, de ebből a szempontból fontos a szlovákiai Nyitra Kerületi Önkormányzattal való együttműködés is.

Pest megye számára fontos gazdasági kapcsolatot jelent az az M1, illetve M7 autópályák mentén kialakult gazdasági tengely, amelynek részét képezik a nyugati agglomeráció nagyobb városai is, Fejér megyével együttműködés fontos a mindkét térséget érintő közlekedési hálózati elemek kialakításával, tervezésével kapcsolatban, valamint a multimodális csomópontok kialakítása és a hozzájuk kapcsolódó gazdasági tevékenységek kapcsán. Szintén közös érték a Duna, mellyel kapcsolatban számos környezeti és a folyó hasznosításával kapcsolatos kérdésben lenne szükség közös álláspont kialakítására és közös cselekvés szervezésére, amelynek megfelelő keretrendszer biztosít a Duna stratégia. Szintén az együttműködés területének kell lennie a turizmusnak, mivel a turizmus által feltár tájegységek közös értékei mindkét megyének.

Gazdasági szempontból hasonlóan fontos tér lehet a későbbiekben a Jász-Nagykún-Szolnok megye irányában az M4 autópálya mentén kialakuló tengely is.

A Férihegyi Gazdasági Övezetben letelepedett vállalkozások jelentős része makroregionális jelentőséggel bír, azaz nemcsak a közeli területekre, hanem tevékenységük az ország egészére, sőt a környező országokra is hatással van. Ez a kapu szerep rendkívül fontos a megye és az ország egésze számára, és jelentős további lehetőségeket rejt.

2.2. A megye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését

Pest megye északi határa egyben Magyarország és Szlovákia közös határvonala is. Pest Megye Önkormányzata jelenleg két európai területi társulásnak a tagja.

A Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást a magyar-szlovák Duna-szakasz integrált fejlesztése érdekében 2011-ben hozta létre a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a Nagyszombati Kerületi Önkormányzat. A Társuláshoz 2015-ben csatlakozott Pest Megye Önkormányzata. A Társulás a Pozsonyi Kerületi Önkormányzattal is bővült, majd 2019-ben Nyitra Kerület Önkormányzata is felvételt nyert, így működési területe lefedi a teljes nyugati határszakaszt.

A Társulás célja, hogy előmozdítsa a tagjai közötti határon átnyúló együttműködést, különösen az idegenforgalom, az infrastruktúra, a kultúra, az oktatás, az egészségügy, a környezetvédelem, a kis- és középvállalkozások támogatása, valamint a közös projektek programmenedzsmentje területén. A Társulás tevékenységének középpontjában a 2014-2020 közötti programciklusban az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Programon belül elkülönített Kisprojekt Alap működtetése, technikai lebonyolítása (pályázati felhívások meghirdetésének és népszerűsítésének szervezése, a benyújtási eljárás lebonyolítása, a pályázatok befogadása és formai ellenőrzése, a hiánypótlási felhívások elkészítése és megküldése, az értékelési folyamat szervezése) jelentette. A Társulás e feladatai mellett számos egyéb projektet valósít meg, elsősorban az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert pályázatok útján.

Míg a Rába-Duna-Vág EGTC egy szélesebb partnerséget felölelő, az egész nyugati magyar-szlovák határszakaszt lefedő intézményesült együttműködés, addig a 2015-ben létrejött Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás alapvetően a Pest megyei, mintegy 50 km hosszúságú magyar-szlovák határszakaszra koncentrálni kívánó együttműködést jelent Pest Megye Önkormányzata és Nyitra Kerületi Önkormányzat között. A Pontibus, (latin szó, magyarul „hidak”) elnevezésű Társulás célja, hogy szorosabb gazdasági, társadalmi kapcsolatok alakuljanak ki a határ két oldalán élők között.

2. táblázat Pontibus EGTC együttműködési keretét adó beavatkozásstruktúra

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
A. Prioritás - KÖZLEKEDÉS	- Határon átnyúló közúti infrastruktúra kiépítése és korszerűsítése	
	- Dunai vízi út karbantartása	
	- A határon átnyúló intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése az utazók számára (on-line foglalási rendszer, on-line rendszerű jegyértékesítés)	
	- Multimodális közlekedési csomópontok kialakítása a területen, a fenntartható regionális és helyi mobilitás támogatása érdekében	
B. Prioritás - GAZDASÁG	- Helyi lokális piacok támogatása és fejlesztése a határon átnyúló együttműködés hangsúlyozásával	
	- Tevékenységek támogatása a határon átnyúló szolgáltatások javítására (pl.infokommunikációs technológiák fejlesztése, adatsere, stb.)	
	- Közös, határon átnyúló foglalkoztatottságra irányuló projektek kezdeményezése és megvalósítása	X
	- Kapcsolatok kiépítésének és a vállalkozók közös tevékenységeinek támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
	- Hagyományos és nem hagyományos mesterségek támogatása az érintett térségben	
C. Prioritás - KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS	- Együttműködés a kutatásban az adott terület felsőoktatási intézményeinek képviselőivel, vállalkozói alanyokkal és közigazgatási intézményekkel	
	- Tapasztalatcsere és határon átnyúló start-up-ok kialakítása	
	- Határon átnyúló inkubátorházak létrehozásának támogatása kis- és középvállalkozók számára	
	- Innovatív szemlélet támogatása a gazdaság egyes gyártási területein az érintett térségben	
	- A gazdaság innovatív ágazatainak támogatása az érintett térségben	

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
D. Prioritás - ENERGETIKA ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK	- Energiafelhasználás megújítható forrásokból a közösségi infrastruktúra területén, beleértve a középületeket és lakóépületeket	
	- Megújuló energiaforrások adott területen történő felhasználásának támogatása (víz-, nap-, geotermikus-, szélenergia)	
	- Együttműködés a gázinfrastruktúrára irányuló projektek regionális hatásainak számszerűsítése területén	
E. Prioritás - HUMÁNERŐFORRÁSOK	- Adatbázisok, weboldalak és tanácsadói szolgáltatások kialakítása a munkaerőpiaci-szolgáltatások támogatására	X
	- A határon átnyúló munkaerő mobilitása javítására irányuló kezdeményezések és szolgáltatások	X
	- Szakmai oktatás (partnerségek létrehozása szakmai képzés terén - klaszterek, érdekcsoportok, kamarák, stb.)	X
	- Közös képzési programok az egész életen át tartó tanulás jegyében	X
	- Az önkormányzati szervek közötti együttműködés és hatékonyság javítása (cseretanfolyamok a lakosságnak nyújtott szolgáltatások, hatékony önkormányzat és a lakossággal folytatott kommunikáció területén)	
	- Polgári egyesületek és kezdeményezések hálózatépítésének támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
F. Prioritás – MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERIPAR	- Ökológiai mezőgazdaság támogatása és tapasztalatcsere a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
	- Regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek bemutatkozásának támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül, valamint nemzetközi szinten is	
	- Hagyományos regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékmárkák kialakításának és népszerűsítésének támogatása (pl. bor, gyümölcsparlatok, gyümölcs, stb.)	
G. Prioritás - KÖRNYEZET	- A területen lévő városok és vidékek revitalizációja, elhagyott és kihasználatlan ipari területek felújításával, a környezeti terhek kialakulása megelőzésének kontextusában	
	- Természeti katasztrófákkal szembeni védekezés	
	- Duna és mellékfolyóinak fejlesztése és revitalizációja	
H. Prioritás - IDEGENFORGALOM	- Közös marketing-stratégiák kialakítása az idegenforgalom fejlesztésének támogatására az érintett területen	
	- Kerékpárutak létrehozásának támogatása és fejlesztése az adott térségben	
	- Eredeti ipari udvarok és ki nem használt gazdasági udvarok felújításának és létesítésének támogatása az agrár-idegenforgalomnak az adott területen történő fejlesztésével összhangban	
	- Határon átnyúló ökoturizmus fejlesztése, pl. kis, határon átnyúló vízi utak és az ilyen utakhoz való hozzáférhetőséget biztosító infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, kerékpár-kölszönzök, illemhelyek, zuhanyzók, stb.), valamint egyéb ökoturisztikai létesítmények és tevékenységek támogatása	X
	- Specifikus területekre irányuló projektek támogatása: vadászat, gasztroturizmus, lovasturizmus, sporthorgászat, stb.	
	- Turisztikai információs irodahálózat kiépítésének támogatása az érintett területen	
	- Közös támogatás és részvétel az adott területet az ETT keretén belül népszerűsítő nemzetközi szemináriumokon, workshopokon és kiállításokon.	
I. Prioritás - KULTÚRA	- Közös koncepció létrehozása a kultúra fejlesztésének területén az érintett térségben	X
	- Kulturális örökség megőrzése, védelme és népszerűsítése	X
	- Emlékművek (különösen kulturális és történelmi emlékek) felújítása	
	- Az idegenforgalommal összefüggő infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, az emlékhelyekhez vezető megközelítési utak kiépítése és jelölése)	X
	- Természeti, történelmi és kulturális örökség közös népszerűsítésének kialakítása az érintett térségben	X
J. Prioritás - SPORT	- Határon átnyúló sportesemények kezdeményezése és megvalósítása	
	- A sport területén létrehozott infrastruktúra támogatása	
	- Az egészségügyi és szociális intézmények együttműködésének támogatása	X

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
K. Prioritás - EGÉSZSÉGÜGY és SZOCIÁLIS TERÜLET	- Az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztésének támogatása.	X

A Társulás legnagyobb projektje az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert ún. RE-START akcióterv, amely 7 formailag különálló, de egymással szoros kapcsolatban, szinergiában lévő projekt megvalósítását tartalmazza, széles körű partnerségben, elsősorban a térségbeli települési önkormányzatok, egyesületek és cégek részvételével. Az akcióterv projektjeinek koordinálását és kommunikációját a Pontibus ETT látja el.

A Pontibus ETT másik kiemelt fókuszterülete a Duna és Ipoly parti települések idegenforgalmi látogatottságának növelése azáltal, hogy az érintett települések közös turisztikai fejlesztéseken keresztül minőségi szolgáltatásokat, programokat, rendezvényeket és a szabadidő hasznos eltöltéséhez egyéb idegenforgalmi attrakciót kínálnak. A térségben jelentős, de még kihasználatlan potenciál az ökoturizmus, kerékpárturizmus, víziturizmus, de a falusi, kulturális és örökségturizmus, a horgászturizmus is nagy jelentőséggel bír. A terület nagy része Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozik, valamint NATURA 2000, természetvédelmi és az Országos Ökológiai hálózat által érintett területek is nagy kiterjedéssel megtalálhatóak.

A szlovák-magyar együttműködések által érintett határmenti térség területén rendkívül fontosnak találjuk a megkezdett munka folytatását a 2021-2027 közötti időszakban is, így az együttműködés keretei között felsorolt témákban mindenképpen szeretnénk előrelépni, amelyhez a TOP Plusz számos lehetőséget kínál fel. Az operatív program egyaránt megnyitja az utat a helyi turizmus, az egészségügy, szociális ellátás fejlesztéséhez, a helyi gazdaságfejlesztés, az energetika fejlesztések végrehajtásához, illetve a kultúra, a sport rendezvények szervezéséhez, infrastrukturális háttérnek megerősítéséhez a települések, a megye, illetve amennyiben a pályázati felhívások lehetővé teszik a Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás számára.

2.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését

Az IKOP Plusz és az RFF források jelentősen befolyásolják és hozzájárulnak a TOP Plusz fejlesztéseikhez. A TOP Plusz több pályázati felhívásának eredményeit is közvetlenül befolyásolják a tervezett fejlesztések. Pest megye számára a közlekedés kulcs ágazat, hiszen a megye az ország fővárosát körülölelve a legnagyobb közlekedési csomópont része, ahol mind az átmenő-, mind a belső személy- és áruforgalom jelentős közlekedési igényeket generál. Az országban itt a legintenzívebb és legnagyobb volumenű az ingázás, illetve a gazdasági növekedésnek is k feltétele a megfelelő közlekedési kapcsolatok megléte. Pest megye rendelkezik az összes megye közül a legsűrűbb és leghosszabb úthálózattal, amelynek jelentős része nemcsak helyi, hanem országos, makroregionális, illetve európai jelentőséggel bír. De hasonló fontossággal bírnak a régió számára a kötöttpályás, illetve kerékpáros fejlesztések is. Az M0 zárószakasza hatással van a nyugati nyomvonal lehetséges ipari park fejlesztéseire, illetve más üzleti fejlesztésekre. Az EUROVELO hálózat fejlesztése közvetlenül érinti a TOP Plusz helyi kerékpáros fejlesztéseit is, hiszen fontos volna, hogy ezek a nemzetközi útvonalakkal összekapcsolódva egységes hálózati rendszert alkossanak. Szintén

jelentőséggel bírnak az elővárosi közlekedésfejlesztések, hiszen ehhez kapcsolódva hozhatók létre

Az EFOP Plusz beavatkozása a szociális bérlakás fejlesztés terén összhangba hozható a fenntartható városok rehabilitációs programjaival. A Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatások, valamint a továbbtanulási esélyek növelését célzó Tanoda szolgáltatások kiegészíthetik a megyében a TOP Plusz oktatási, nevelési infrastruktúra fejlesztési projektjeit. Szintén közvetlenül kapcsolódhatnak a városi rehabilitációs programokhoz, építve ezek szinergiáira. A TOP Plusz egészségügyi infrastruktúra fejlesztései megfelelő alapot jelentenek az EFOP Plusz által kijelölt egészségügyi vizsgálati és szűrőprogramokhoz, javíthatják azok hatékonyságát.

A KEHOP Plusz Program víztakarékosság és éghajlatváltozás kihívásaira adott válaszingykedéseikhez jól kapcsolódhatnak a TOP Plusz zöld- és kék infrastruktúra fejlesztései, így pl. a felszíni csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztését célzó felhívásai. A két forrás Pest megye vonatkozásában e két esetben kiegészítheti egymást, javítva a megye településeinek klímaalkalmazkodását. A KEHOP Plusznak a körforgásos hulladékgazdálkodás előmozdítását célzó intézkedései volumenükben meghaladják a TOP Plusz ilyen irányú forrásait, így ebben az esetben a TOP Pluszból finanszírozott fejlesztések kiegészítik a KEHOP Plusz ilyen irányú intézkedéseit. Pest megye számára a hulladékgazdálkodás kiemelt fontosságú kérdés, hiszen itt található a legnagyobb mennyiségű illegális hulladéklerakó, illetve a népesség súlya miatt a Közép-Magyarország NUTS1 nagyrégióban keletkezik az országban a legtöbb hulladék. A KEHOP Plusz lakossági, vállalkozási energiahatékonysági intézkedéseinek hatását egészítik ki a TOP Plusz közösségi célú programjai. A megye lakásállománya jelentős, így a KEHOP plusz magántulajdonú épületállományát érintő fejlesztései nagymértékben csökkenthetik a megyei ÜHG kibocsátást a két program szinergiájaként.

A DIMOP Plusz számos intézkedése előmozdíthatja a Területfejlesztési Program és a TOP Plusz céljainak megvalósítását, és erősíthetik az utóbbiban foglalt intézkedések hatásait. Az Önkormányzatok számára az energiahatékonysági intézkedések előmozdítása, illetve az intelligens energiarendszerek, - hálózatok és - tárolás fejlesztése intézkedések közvetlenül kapcsolhatók a TOP Plusz önkormányzati energiahatékonyságot támogató intézkedéseikhez. Mindez az önkormányzatok számára lehetőséget teremt arra, hogy energiagazdálkodásukat akár teljes mértékben átalakítsák digitális, okos megoldásokkal ÜHG kibocsátásukat csökkentsék, az ellátás biztonságát növeljék. A DIMOP Plusz szintén tartalmaz a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítását célzó intézkedést, a hulladékok digitális nyomon követésének, ellenőrzésének, újrafelhasználásának és hasznosításának, valamint az illegális hulladéklerakás megakadályozásának, kárelhárításnak a digitális támogatásával, amely hozzájárulhat a KEHOP és TOP Plusz beavatkozásainak hatékonyságához. A TOP Plusz egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztését célzó beavatkozásaihoz nagyon jól illeszthetők a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférés megerősítését célzó fejlesztések, amelyek a szociális és egészségügyi szolgáltatások informatikai támogatása révén járul hozzá az ellátás színvonalának javításához, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés előmozdításához.

Vannak olyan folyó fejlesztések, amelyek eredményeire a TOP Plusz intézkedései támaszkodhatnak, azok hatását erősíthetik. A turizmus területén a Pest megye célzott pénzügyi támogatása (kompenzációs program) segítségével megkezdett szálláshelyfejlesztés eredményeit a TOP Plusz forrásaiból származó önkormányzati fejlesztések kiegészíthetik. A Kisfaludy Program fejlesztései Ráckeve, illetve a Ráckevei Duna mentén szintén megágyaznak a térség turisztikai kínálatának megerősítésének.

A TOP Plusz „Élhető települések” pályázati felhívása keretében végrehajtott fejlesztések eredményességéhez szintén hozzájárulhatnak a Pest megye célzott pénzügyi támogatás keretének terhére elvégzett beruházások, amelyek akár alapjául szolgálhatnak további ilyen irányú fejlesztéseknek.

3. A megye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

3.1. A megyén belüli térségi folyamatok bemutatása

Pest megye nem mérhető össze egyetlen másik megyével sem, hiszen 1 millió 310 ezer fős népességével a régiók között is a 3. legnagyobb Budapestet és Észak-Alföld régiót követően. Közel 6400 km²-es területével ugyanakkor a megyék között is csupán a 3. legnagyobb, ami már jól mutatja milyen sűrűn lakott Pest megye. A megyei járások népessége és népsűrűsége a hazai nagyvárosokéval mérhető össze. Mindezt rendkívül fontos figyelembe venni a források allokációjában.

A megye területét alapvetően két övezetre oszthatjuk, a főváros környéki agglomerációs, döntően városias jellegű övezetre és az azon túli, a megye peremvidékein elhelyezkedő, inkább vidékies, fejlettségében az előbbitől nagymértékben lemaradó térségre.

A fővárosi agglomeráció területét a budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény szabályozza, amely változatlanul hagyta az azóta hatályon kívül helyezett 89/1997. (V.28.) sz. Korm. rendeletben rögzített lehatárolást. A Budapesti agglomerációt így továbbra is 80 település alkotja, amelyből 37 rendelkezik városi ranggal. Az agglomeráció fejlődése töretlen, népessége jelentősen növekedett, annak ellenére, hogy a 2008-as gazdasági válság néhány évre lelassította a kiköltözéseket. A vándorlás teljesen átalakította ezen települések társadalmát is, szinte mindenütt jelentősen javult a népesség iskolázottsága, de a települések korstruktúrájára is pozitív hatást gyakorolt a vándorlás. Az agglomeráció nem egységes, számos ismerv szerint lehetne homogén egységeket elkülöníteni ezen belül, mégis a legélesebb társadalmi elkülönülés az agglomeráció Dunától nyugatra és keletre eső területei között alakult ki. A nyugati agglomeráció fejlődésében kulcsszerepet játszik, hogy a főváros legmagasabb státuszú városrészeivel határos, így a kitelepülők jelentős hányada éppen ezekből a városrészekből költözött a valamivel olcsóbb és nagyobb telkeket kínáló agglomerációs településekre, amelyet a Pilis-Budai hegység vonzó természeti környezete, illetve az itt lévő hívogató településképpel rendelkező sváb települések még vonzóbbá tettek. Az is segítette a fejlődést, hogy ezen a területen halad keresztül a két legkorábbi építésű, hazánkat Nyugat-Európával, illetve az Adriával összekötő M1 és M7 autópálya. Szintén kedvező közlekedéshálózati adottság volt, hogy a főváros ebben az irányban kevésbé kiterjedt, így a központtól való közúti távolsága ezeknek a településeknek kisebb, mint a keleti agglomerációban. Ezek eredőjeként a nyugati agglomeráció korábban indult fejlődésnek és általában magasabb státuszú népesség költözött ide, ami a települések gazdasági szerepvállalására is hatással volt.

A keleti agglomeráció településeinek növekedése eleinte lassabb volt, megkésett fejlődésük oka első sorban az volt, hogy a közlekedési hálózatok a fővárostól keleti irányban sokkal kevésbé voltak kiépítettek. A keleti agglomerációval határos fővárosi kerületek is inkább vidékies jellegűek voltak. A megközelíthetőség javulásával a keleti agglomeráció települései felértékelődtek, mára a népességnövekedés súlypontja ide tevődött át. A keleti agglomeráció társadalma is átalakult, az utóbbi évek betelepülései nyomán folyamatosan nő a középfokú, vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezők aránya. A közlekedési kapcsolatok fejlődése a gazdaságra is hatással volt, mára jelentős termelő és szolgáltató kapacitások épültek ki a megye ezen részén is, amelyek tevékenysége az egész országra, vagy akár a makrorégióra is kiterjed. Ezzel együtt magasan kvalifikált szakembereket foglalkoztató munkahelyek is létrejöttek, így a letelepedők egyre inkább helyben is találhatnak képzettségüknek, végzettségüknek megfelelő munkahelyet. Ezt a gyors fejlődést a keleti agglomeráció infrastruktúrája nem volt képes követni, így az agglomeráció ezen részén szinte minden téren szükség van fejlesztésekre.

A fent vázolt eltérő fejlődési pályák miatt az ellátórendszer kiépítettségében és minőségében is különbségek alakultak ki, azonban van néhány kihívás, amely egyformán érinti a keleti és nyugati agglomerációt is. Ezek a teljesség igénye nélkül a közösségi közlekedés hiányosságai, a belterületi utak és közművek kiépítetlensége, a közutak rossz állapota, az egészségügyi ellátórendszer, az oktatási infrastruktúra kapacitásának és minőségének elmaradása a változó igényektől.

Míg az agglomeráció egy nagyjából egybefüggő városi teret alkot, addig a megye agglomeráción kívüli térségei vidékies jelleget hordoznak. Az agglomeráción kívüli teret a természetföldrajzi határok mentén lehet tagolni, de a közlekedési kapcsolatok eltérő irányai, ebből adódóan pedig az eltérő gazdasági szerkezet is megkülönbözteti ezeket a peremhelyzetű tereket egymástól.

Északon a Börzsöny, a Gödöllői dombság, illetve a Galgamente települései Északkelet-Magyarország illetve Szlovákia (Felvidék) irányába kapcsolódik, történelmi, gazdasági és ökológiai kapcsolatai révén.

Dél-Pest megye egésze alapvetően az Alföldhöz kapcsolódik, így természetföldrajzi alapon tovább nem osztható, ám a társadalmi, gazdasági jellemzők, a térbeli kapcsolódások révén mégis valamelyest elválik egymástól annak nyugati és keleti része. Míg a Dunához közelebb eső délnyugati alföldi területek az M5 révén a Dél-Alföldhöz, illetve azon keresztül a Balkánhoz kapcsolódik, addig a keleti területek az M4-en illetve a 100a vasúti kapcsolaton keresztül Kecskeméthez, illetve Szolnok vonzásába kerültek, így teremtve kapcsolatot az Alföld keleti, Tisántúli térségei felé.

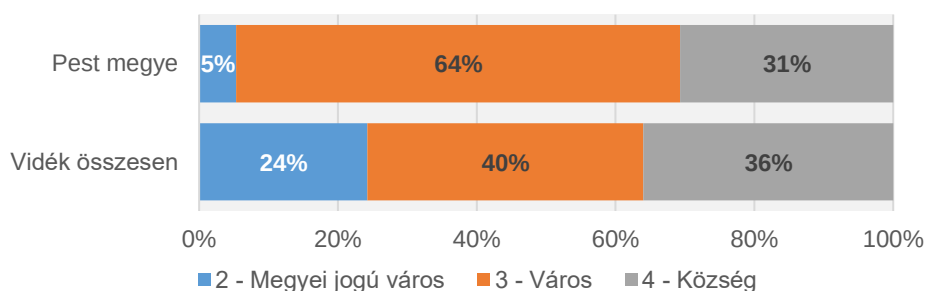
A területfejlesztési szempontból kiemelt járásokként kezeljük a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben kijelölt Ceglédi, Nagykáta és Nagykőrösi és Szobi járásokon kívül a Pest Megye Közgyűlésének határozata által kijelölt Aszódi, Dabasi, Ráckevei járásokat is. Ezen járások mindegyikére igaz, hogy társadalmi és gazdasági jellemzőiket tekintve jelentősen elmaradnak a megye fejlettebb térségeitől. A beavatkozási területek meghatározásához segítséget nyújt a Pest megyei kompenzációs keret terhére készült a leszakadó járások helyzetét elemző tanulmány, mely a kijelölt Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Szobi járások mindegyikére meghatározza a lehetséges kitörési pontokat és a szükséges akciókat. A Szobi járás esetében a tanulmány egyértelmű kitörési pontként a turizmust jelöli meg, amelyre a térség adottságai megfelelő alapot adnak. Ugyanakkor a tanulmány is kiemeli, hogy a turizmus fejlesztése, csak a természeti és kulturális értékek megőrzése mellett történhet. Az is a tanulmány fontos megállapítása, hogy a járás társadalma elöregedő, így szükség volna annak fiatalítására. Egyértelműen fejlesztésre szorulnak a települési intézmények, iskolák, óvodák, közösségi intézmények. Jelentős gondot jelent a hiányos közműhálózat, a csapadékelvezetés nem megfelelő kiépítettsége. A Homokhátságához tartozó Ceglédi és Nagykőrösi járások esetében egyértelmű kitörési pont a mezőgazdaság és az ipar, így ezek esetén az ezekben a szektorokban működő vállalkozások erősítése kulcskérdés. Azonban a gazdasági fejlődés hosszú távú gátját leginkább a népesség alacsony iskolázottsága jelenti, így kevés olyan cég képes megtelepedni helyben, amely magas hozzáadott érték előállítására képes. A ceglédi térségben a Nagykáta térséghez hasonlóan kitörési pont lehet még a terület termálkincsére alapozó turizmus, egészségipar is. A Nagykáta térség van a bemutatott négy térség közül talán a legnehezebb helyzetben, hiszen a járás települései többnyire nehezen megközelíthetők, így a befektetők számára a térség nem jelent vonzó célpontot. Mindez a járás szociális és demográfiai viszonyain is nyomot hagy, ahogyan a települési, oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra területén is hiányosságok vannak. A tanulmány mindegyik járás vonatkozásában megfogalmazza, hogy szükség lenne a gondozott települési zöldfelületek, közösségi terek létrehozására, a helyi

közösségek és identitástudat megerősítésére is. Az Aszódi, a Dabasi és a Ráckevei járásokra vonatkozóan a TOP PEA keretéből fognak a közeljövőben hasonló szakmai anyagok készülni.

3.2. A megye városhálózatának bemutatása

Pest megye az ország legvárosiasabb megyéje, mivel a területén található 187 településből összesen 53 város és egy megyei jogú város van. A megye településszerkezete nagyban különbözik a többi megyéétől. Ugyan Érd megyei jogú városi ranggal rendelkezik, népességsúlya, jelentősége azonban sokkal kisebb, mint más megyei jogú városoknak. Míg másutt a teljes népesség átlagosan negyede lakik a megyei jogú városokban, addig Érd lakossága csak a megye népességének 5%-át jelenti.

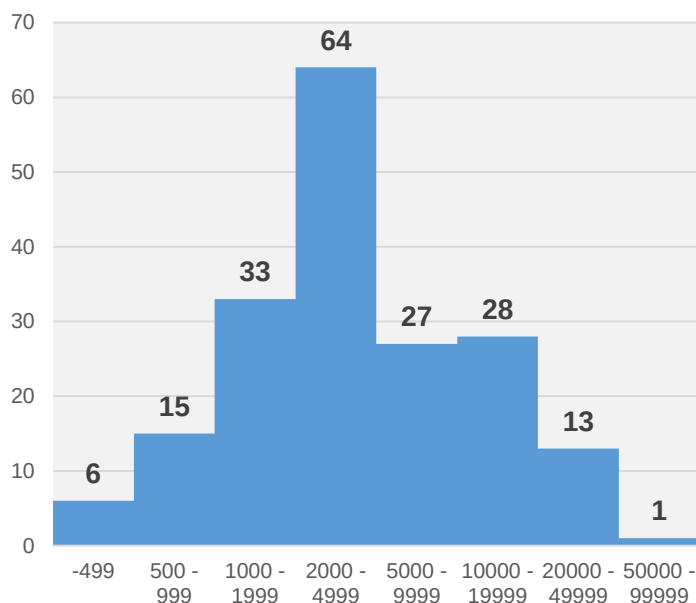
2. ábra Népesség megoszlása a települések jogállása szerint, 2020

Forrás: KSH

A községek átlagos nagysága mind a községek, mind pedig a városok esetében meghaladják az országos átlagot. A városok átlagos mérete 16 ezer főhöz közelít, ami több mint másfélszerese a vidéki városokénak. A községek esetében ez az arány még nagyobb csaknem háromszoros, mivel a megye községeinek lakónépessége átlagosan 3 ezer fő volt 2020-ban, szemben az országosan jellemző ezer fő körüli értékkel. A községek között viszonylag kevés a kistelepülés, a legtöbb települést a 2-5 ezer fő közötti nagyságkategóriában találjuk.

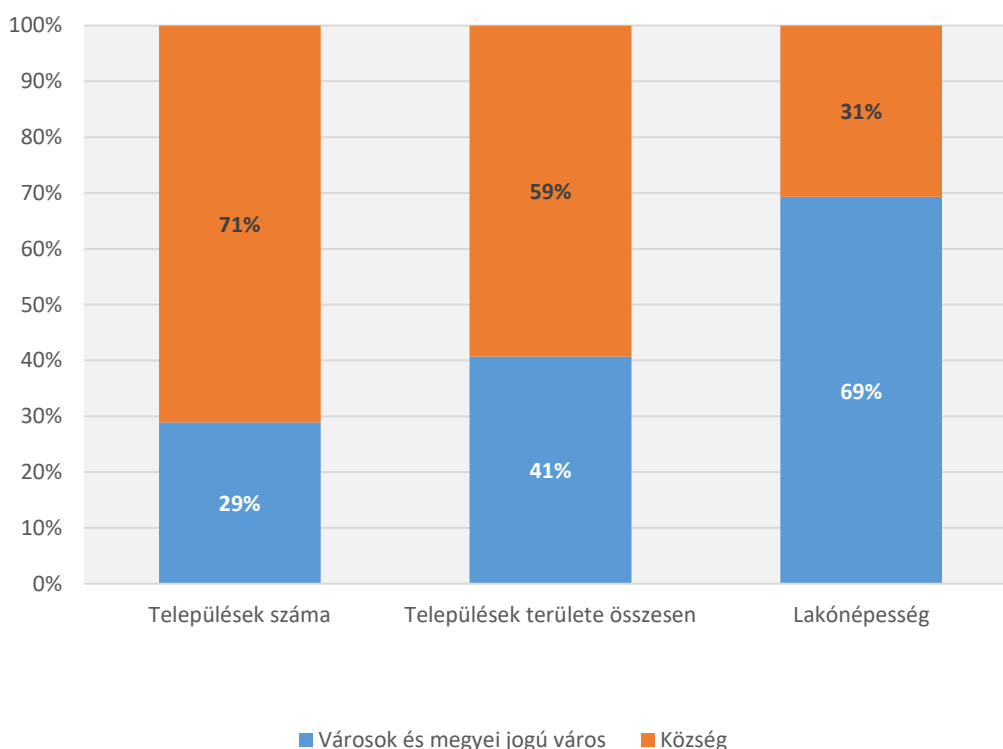
3. ábra Települések száma népesség nagyságkategóriák szerint, 2020

Forrás: KSH

Bár a megyei településeknek mindössze nagyjából harmadát teszik ki a városok, ezeken a településeken él a megye népességének közel kétharmada. A demográfiai változások hatására az elmúlt évtizedekben folyamatosan nőtt a városok és a városokban lakók száma, de a megye városainak épített környezete is tükrözte a városiasodás folyamatát, ahogyan funkcióik is jelentősen bővültek. Nemcsak a népesség, hanem a gazdasági termelés nagy része is a városi terekben koncentrálódik. Ennek alapján ahhoz, hogy a megye képes legyen hatékonyan javítani a pozícióit, megoldani az egyes szakfejezetekben tárgyalt társadalmi, gazdasági és környezeti problémáit, a városokat fel kell készíteni arra, hogy képesek legyenek az alkalmazkodásra a változó környezethez, sőt ösztönző, biztonságos (társadalmi, környezeti, gazdasági szempontból egyaránt) környezetet nyújtsanak az itt élők, és az itt működő szervezetek számára. A városok számára különösen fontos, hogy a kihívásokhoz olyan módon alkalmazkodjanak, olyan megoldásokat dolgozzanak ki, amelyek hosszú távon megfelelően képesek a településen élők és az itt működő szervezetek szükségleteit szolgálni. Meghatározó szempont kell, hogy legyen, hogy a városok a jövőbeni fejlesztéseket komplex szemlélet alapján határozzák meg, hogy a fejlesztések szinergiája megfelelőképpen érvényesülni tudjon. Fontos továbbá, hogy ez a komplex megközelítés a fejlesztések környezeti dimenzióira is kiterjedjen (vagy éppen onnan induljon ki), biztosítva a városban élők egészséges élethez, életkörülményekhez környezethez való jogát.

4. ábra Városok, városi népesség Pest megyében, 2019

Forrás: KSH

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz egyik súlyponti célkitűzése a városok fenntartható fejlesztése. Pest megyében különösen fontos kérdés a fenntarthatóság, hiszen nagyon intenzív és folyamatos változások jellemzik ezt a teret. A szuburbanizáció hajtotta népesedési folyamatok folyamatos nyomás alatt tartják az agglomeráció településeinek infrastruktúráját, a nagy népességtömörülések fokozottan terhelik a környezetet és használják fel annak erőforrásait. Az agglomeráció területén tehát ezen tényezők miatt különösen lényeges a hosszú távú egyensúly megtalálása ember és

környezete között. Az agglomeráción kívül részben hasonló, részben eltérő kihívásokkal kell szembe nézni. A környezet terhelése itt is jelentős probléma, amelyet itt nem a fokozott gazdasági aktivitás, hanem az elmaradott technológiák használata okoz. Eltérő azonban, hogy míg az agglomeráción belül a gyors növekedés vet fel fenntarthatósági kérdéseket, addig itt sokkal inkább a társadalmi fenntarthatóság, a népesség megtartása, a szociális felzárkóztatás jelent kihívást. Ennek pedig egyik fontos eleme az ezt támogató infrastrukturális feltételek javítása, illetve a fenntartható és modern közlekedési kapcsolatok kiépítése.

A megye számára kulcskérdés a policentrikus városhálózat kialakítása, mely célkitűzést a Pest Megyei Területfejlesztési Programban is megerősített. Ebben a törekvésben kiemelt szerepet játszik a járasszékhelyek funkcióinak megerősítése. A városok megerősítésével, fővároson kívüli központok létrehozásával a térség szempontjából egyik legnagyobb terhelést jelentő ingázás jellemzői megváltozhatnak, a mainál egészségesebb és kevésbé egyoldalú kapcsolatrendszer bontakozhat ki a főváros és környezete között.

5. ábra Pest megye városhálózata

4. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A megyei forrásfelhasználási módok

A Pest megye által megkülönböztetett fejlesztési célterületek és forrásfelhasználási módok az alábbiak:

4.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok

Az ITP 2021-27 a programozási időszakban hozzá kell, hogy járuljon a tagállam új ERFA rendelet 11. cikkely szerinti kötelezettségének teljesítéséhez. Ennek értelmében a megyei önkormányzat a városi jogállású települései részére allokálhat stratégiai forráskeretet az új ERFA rendelet 11. és az új CPR rendelet 23. cikkelyével összhangban. A forrásfelhasználási módon belül szükséges a városi területek részére elkülönített kumulált forráskeret megadása akár lakosságarányos, sávós, maximálisan elérhető forráskeret meghatározásával településmérethez kötötten. Ezen forráskeretre integrált településfejlesztési stratégiával pályázhat a meghatározott városi kör.

A magyar várospolitikai Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK) foglalt fő célja a jelenleginél erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozott, policentrikus városhálózat megteremtése. A cél megvalósulását szolgálja a regionális és megyei központok dinamikájának erősítése mellett a kis- és középvárosok térszervező erejének erősítése, illetve a városok és térségük közötti harmonikus kapcsolatok, valamint a városok egymás közötti intenzív kapcsolatrendszerének erősítése, különös tekintettel az országhatár menti térségek városaira, amely térségekre specifikus célok is megfogalmazásra kerültek az OFTK-ban.

A megye egyetlen megyei jogú városa Érd, melynek vonzása és funkciói sokkal szűkebbek, mint a vidéki nagyvárosoknak. Kiemelt státusza ellenére Érd a többi megyei jogú várossal ellentétben nem valódi központja a megyének, a megye élete, közigazgatása és gazdasága nem kizárólagosan e település köré szerveződik. Ugyanakkor a megye legnagyobb városaként közel 70 ezer ember számára jelent lakóhelyet, emellett gazdasági szempontból is folyamatosan növekszik a jelentősége.

Fentieket is figyelembe véve, bár a 25 ezer fős lakosságot meghaladó pest megyei városokat nem javasoljuk a fenntartható városfejlesztési konstrukcióba bevonni, Érd esetében, tekintettel a megyei jogú városi státuszára, ez alól kivételt teszünk. Nem tartjuk indokoltnak ugyanakkor Érd városának, mint megyei jogú városhoz képest történő kiemelt kezelését a települési forráskeret meghatározása szempontjából.

A megye további, 25 ezer főnél népesebb járásszékhely településeit azonban nem tartjuk lehetségesnek a rendelkezésre álló forráskeretből kiemelten támogatni, hiszen megítélésünk alapján ezek a kisebb járásközpont településekhez képest sokkal inkább rendelkeznek megfelelő belső erőforrásokkal ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszi sem javasoljuk a programban való részvételre, hiszen a térség gazdasági ereje miatt szintén jó eséllyel képes lehet a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani.

Természetesen, amennyiben Pest megye érdemileg több fejlesztési forrásban tudna részesülni, valamennyi járásközpont, így a 25 ezer fő feletti lakosságszámú települések kiemelt támogatása is indokolt lehetne. Amennyiben azonban a jelenlegi forrásnagyság mellett

tennénk meg ezt, úgy a fennmaradó 171 Pest megyei település juthatna még kevesebb fejlesztési lehetőséghez, ami semmiképpen sem lenne célszerű.

A 25 ezer fő alatti járásközpontok jelentős része megítélésünk szerint a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, gazdaságszervező erejük pedig gyengébb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. A TOP Plusz forrásai a fenntartható városok program tekintetben korlátozottak, így a városhálózat azon elemei kerültek kiválasztásra, ahol a legnagyobb mértékű az egyensúlytalanság a szükségletek és a jelenlegi települési szolgáltatási, infrastrukturális kínálat között, így a fenntarthatósági célokra koncentrált forrás allokációval a legnagyobb hatás kiváltása lehetséges. A fenntartható városfejlesztési programban részt vevő városok körét ennek alapján a következők szerint jelöltük ki. Első sorban a központi szerepkörű, igazgatási funkcióval rendelkező városokra koncentráltunk, hiszen ezek környezetükre is jelentős hatással lehetnek, így a program kisugárzó hatásai vonzáskörzetüket is mozgósítják.

A 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan, így a térképen és a felsorolásban jelzett 12 kiválasztott járásközpont település komplex fejlesztését javasoljuk a fenntartható városfejlesztési intézkedések keretében. A programtól azt reméljük, hogy általa olyan támogatást tudunk nyújtani ezen városok számára, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez, fejlődéséhez. Ez véleményünk szerint hozzájárul az OFTK-ban is kívánatos kiegyensúlyozott, együttműködő, policentrikus városhálózat megerősödéséhez, és oldja a túlzott főváros központúságot Pest megyében is. A TOP Plusz által a fenntartható városok program által kínált fejlesztési lehetőségekről a kiválasztott városokkal egyenként egyeztetettünk (beleértve Érd megyei jogú várost is), ennek során részletesen tájékoztattuk a városokat a konstrukció által nyújtott előnyökről és a konstrukció kereteit adó dokumentumokban megfogalmazott, jelenleg ismert elvárásokról egyaránt.

Fenntartható városok program települései

Az egy városra jutó forráskeret nem közvetlenül a népesség arányában került meghatározásra, mivel úgy a kisebb városokban a metódus megakadályozta volna az integrált szemléletű városfejlesztési programok végrehajtását. A kijelölt városok számára biztosított forráskeret így a települések népessége alapján sávosan került szétosztásra, 1,5 milliárd forint minimális keret rögzítése mellett. A forráselosztás népességnagyság kategóriáit és a hozzájuk kalkulált támogatási keretösszeg mértékét a 3. számú táblázat tartalmazza.

3. táblázat A fenntartható városok programban az egy városra meghatározott keretösszeg népességnagyság kategóriák szerint

Népességnagyság kategóriák (fő)	Egy városra jutó támogatási keretösszeg (Ft)	Városok száma (db)
18000 fő felett	4 500 000 000	5
16000-18000	4 000 000 000	1
14000-16000	3 500 000 000	2
12000-14000	3 000 000 000	1
10000-12000	2 500 000 000	1
10000 fő alatt	1 500 000 000	2

4. táblázat A fenntartható városok programra javasolt települések és a hozzájuk rendelt források EU alapok szerinti megosztásban

Fenntartható város programra javasolt települések	Települések közigazgatási szerepe	Forráskeret (Ft)	Ebből:	
			ERFA (Ft)	ESZA (Ft)
Aszód	járasközpont	1 500 000 000	1 240 000 000	260 000 000
Budakeszi	járasközpont	3 500 000 000	2 893 000 000	607 000 000
Dabas	járasközpont	4 000 000 000	3 307 000 000	693 000 000
Érd¹	m.j.v., járáskp.	4 500 000 000	3 000 000 000	1 500 000 000
Gyál	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Monor	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Nagykáta	járasközpont	3 000 000 000	2 480 000 000	520 000 000
Nagykőrös	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Pilisvörösvár	járasközpont	3 500 000 000	2 893 000 000	607 000 000
Ráckeve	járasközpont	2 500 000 000	2 067 000 000	433 000 000
Szob	járasközpont	1 500 000 000	1 240 000 000	260 000 000
Vecses	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Uniók forrásból támogatásra kerülő városok összesen:		37 500 000 000	31 000 000 000	6 500 000 000
Tervezetten hazai forrásból támogatásra kerülő városok összesen:		4 500 000 000	3 000 000 000	1 500 000 000
Fenntartható városok összesen:	–	42 000 000 000	34 000 000 000	8 000 000 000

4.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek

A megyei TOP Plusz forráskeret felhasználásnak elsődleges szempontja a megye teljes területének a felosztása kisebb területegységekre, egybefüggő fejlesztési célterületekre. Ezek a földrajzi célterületek komplex módon értelmezhető földrajzi egységek, tehát nem csak egy-egy TOP Plusz tématerület vonatkozásában értelmezhetőek. A megye területének a TOP Plusz egyes témái szerint eltérő lehatárolásai helyett javasolt valamennyi intézkedés esetében azonos célterület lehatárolást alkalmazni, amelyen belül már az egyes felhívások esetében a projektkiválasztás során előnyben részesülő települések köre változhat.

Ahogy arról a 4. fejezetben szó esett az agglomeráció fejlett városias tere elkülönül az azt körülölelő vidékies terektől. De ezeket az egységeket is tovább lehet tagolni természeti határaik mentén, társadalmi jellemzőik és gazdaságszerkezetük, gazdasági kapcsolataik iránya szerint.

A korábbi fejezetekben meghatározott elvek mentén öt elkülönülő térséget jelöltünk meg a Program célterületeiként, ezek a célterületek hézag- és átfedés mentesen fedik le a megye területét. A lehatárolt célterületek a következők:

¹ Érd tervezetten nem a megyére allokált TOP Plusz keretösszegeből, hanem várhatóan egyéb (hazai) forrásból jut támogatáshoz, ezért az összesítő táblákban a város fejlesztésére elkülönített összeg más összesítő táblákban nem, kizárólag itt kerül kimutatásra.

NYUGATI-AGGLOMERÁCIÓ

A Szentendrei, Pilisvörösvári, Budakeszi és Érdi járásokat magába foglaló célterület a megye legfejlettebb térsége. A 90-es években megszerzett kiemelkedő gazdasági súlyát máig őrzi a térség, köszönhetően előnyös földrajzi fekvésének, fejlett infrastruktúrájának és társadalmának, kulturális és természeti értékeinek. A célterület magába foglalja a Pilis-Budai hegyvidéket, a Dunakanyart, így turisztikai szempontból a megye leginkább frekvenciált térsége. Fejlődése töretlen, így itt is folyamatos nyomást jelent az intézményrendszerre a fővárosból kiköltözők generálta keresleti nyomás. A szuburbanizálódás, ahogyan a Keleti-Agglomeráció területén, úgy itt is komoly településfejlesztési, településrendezési problémákat vet fel. Kettős cél a terület természeti értékeinek megőrzése mellett a turisztikai lehetőségeinek további kiaknázása, a települési infrastruktúra, illetve intézményrendszer fenntartható fejlesztése.

KELETI-AGGLOMERÁCIÓ

A célterülethez a Dunakeszi, Vecsési, Gyáli, Szigetszentmiklósi járások, illetve a Gödöllői járás agglomerációhoz tartozó települései tartoznak. A keleti agglomeráció jelenleg talán egész Pest megye legdinamikusabban fejlődő térsége, ami azonban kihívásokat is hordoz magában. A gyors gazdasági és népességnövekedéssel a települési infrastruktúra fejlesztés nehezen tart lépést, eltérő mértékben ugyan, de szinte mindenütt probléma a hiányos ellátórendszer. A gyors városiasodás miatt a településeken komoly településfejlesztési, településrendezési problémák is felmerülnek. A vándorlás az agglomerációs települések társadalmát is jelentősen átalakította, ami a városias élet terjedését és az azzal kapcsolatos problémákat is magával hozta e térbe. A 2021-2027 időszak fejlesztéseiben ezekre a gyors növekedés okozta problémákra kell fenntartható megoldásokat találni.

ÉSZAK-PEST MEGYE

A célterülethez tartozik a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térségnek sorolt Szobi járás, illetve a megye által korábban fejlesztendő térségként kijelölt Aszódai járás is. Részben a területi folytonosság kritériuma miatt, részben amiatt, mert Vác és környéke folyamatosan veszített település- és gazdaság szerkezetben betöltött súlyából, a Váci járás nagyobb része is ide tartozik. Szintén a célterülethez soroltuk a Gödöllői járás agglomeráción kívüli négy települését is. Észak-Pest megye legnagyobb értéke a Dunakanyar, és a Duna, amelynek révén a terület óriási turisztikai potenciállal rendelkezik, amelynek jelenleg csak egy részét képes kihasználni. A térség a Duna-Ipoly Nemzeti Park működési területéhez tartozik, ahogyan a megye nagyjából egésze, a Börzsöny területe védett nemzeti park. A célterület legnagyobb városa Vác, amelynek gazdasági jelentősége Dunakeszi fejlődésével párhuzamosan folyamatosan csökkent. Az újonnan megépült M2 autópálya új lehetőségeket teremt a térség számára, ugyanakkor fontos a jelenlegi természeti-, kulturális-, településszerkezeti- és társadalmi értékek megőrzése, ami miatt különösen a Dunakanyar településein megfontolt, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésre van szükség. A célterületen élők társadalmi státusza magasabb, mint az előbb említett két említett célterületen, köszönhetően a Dunakanyar vonzó hatásának és a térség gazdag kulturális hagyományainak, történelmének.

DÉLKELET-PEST MEGYE

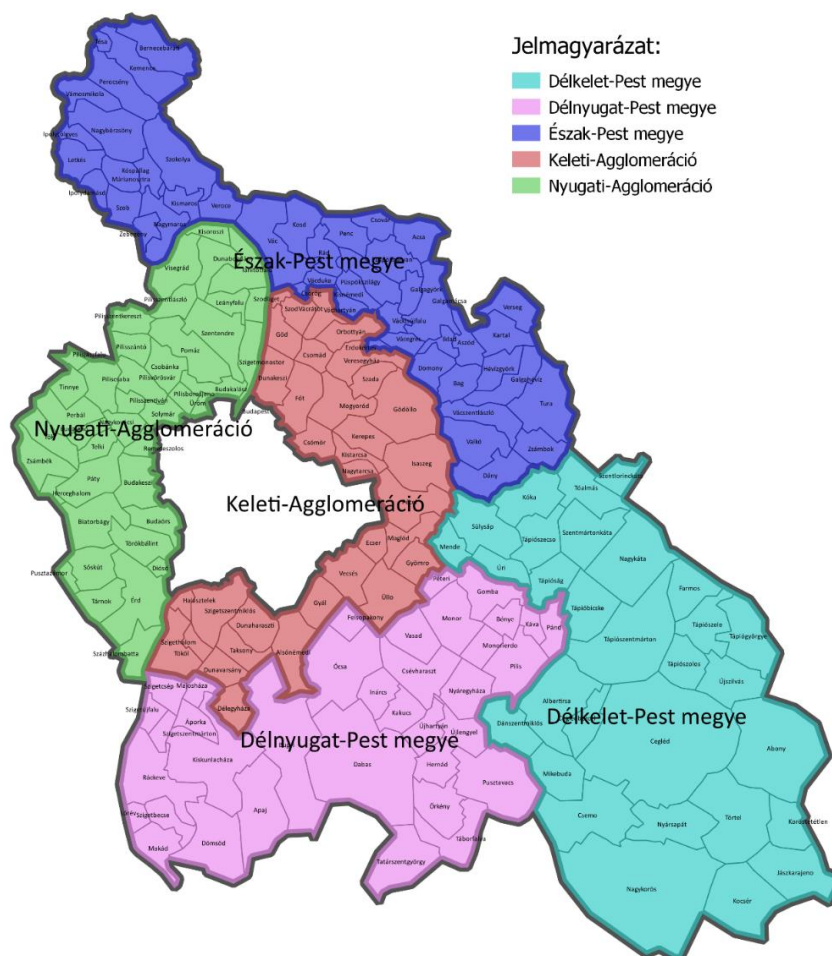
Ez a célterület három, az Alföld természeti tájhoz tartozó a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térséget, a Ceglédi-, Nagykatái- és Nagykőrösi járásokat foglalja magába. A célterület egészére jellemző, hogy a mezőgazdaság és az ipar súlya nagyobb, mint a megye többi térségében. A gazdasági kapcsolatok Szolnok és Kecskemét irányában a legerősebbek, ugyanakkor e két erős pólus

közé szorulva a térség gazdasági fejlődését ennek a munkaerő elszívó hatása negatívan is befolyásolja. E járáskor népességére a viszonylag alacsony átlagos iskolázottság jellemző, ennek megfelelően a népesség jövedelme is elmarad a megye többi részére jellemzőtől. Viszonylag magas az olyan családok, háztartások aránya, akik szegénységben élnek, vagy szegénység által veszélyeztetettek. A célterület közlekedési szempontból nem egységes, a Nagykátai járás települései általában nehezen megközelíthetők, elzárta, ami a növekedés gátját jelenti. A terület egésze gazdag természeti értékekben, ezek közül kiemelkedő értékkel bírnak a termál és hévforrások, a Tápió Natúrpar, a Gerje-mente.

DÉLNYUGAT-PEST MEGYE

Döntően három járás települései alkotják a célterületet, ezek a Ráckevei, a Dabasi és Monori járáskor. A célterülethez kapcsoltunk az agglomerációs Gyáli járáskor néhány további társadalmi, gazdasági szempontból fejletlenebb települést, mivel ezek fejlesztési igényei sokkal inkább e célterülethez igazodnak. A megye a korábbi ciklusban fejlesztendő térségként jelölte ki a Ráckevei és Dabasi térségeket, azok társadalmi gazdasági elmaradottsága miatt. Erre a térre is jellemző, hogy az ipari termelés gazdasági szerkezetben az átlagosnál nagyobb súllyal van jelen. A legfőbb dinamizáló erő az M5 és M0 nyújtotta közlekedési lehetőségek jelentik. A térség a megye ritkábban lakott, alacsony népességű területei közé tartozik. Ahogyan a délkeleti célterület esetén, itt is jellemző, hogy a népesség iskolázatlan, viszonylag kevés a képzett munkaerő. Turisztikai értéket a Ráckevei Dunaág, illetve Ráckeve turisztikai értékei jelentik.

7. ábra Földrajzi célterületek Pest megyében

5. táblázat Földrajzi/Fejlesztési célterületekhez tartozó települések listája

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település
Nyugati-Agglomeráció	1	Biatorbágy	Észak-Pest megye	88	Letkés
	2	Budajenő		89	Márianosztra
	3	Budakalász		90	Nagybörzsöny
	4	Budaörs		91	Nagymaros
	5	Csobánka		92	Penc
	6	Diósd		93	Perőcsény
	7	Dunabogdány		94	Püspökhatvan
	8	Herceghalom		95	Püspökszilágy
	9	Kisoroszi		96	Rád
	10	Leányfalu		97	Szokolya
	11	Nagykovács		98	Tésa
	12	Páty		99	Tura
	13	Perbál		100	Vác
	14	Pilisborosjenő		101	Vácduka
	15	Piliscsaba		102	Vácegres
	16	Pilisjászfalu		103	Váchartán
	17	Pilisszántó		104	Váckisújfalu
	18	Pilisszentiván		105	Vácszentlászló
	19	Pilisszentkereszt		106	Valkó
	20	Pilisszentlászló		107	Vámosmikola
	21	Pócsmegyer		108	Verőce
	22	Pomáz		109	Verseg
	23	Pusztazámor		110	Zebegény
	24	Remeteszőlős		111	Zsámbok
	25	Solymár	Délkelet-Pest megye	112	Abony
	26	Sóskút		113	Albertirsa
	27	Százhalombatta		114	Cegléd
	28	Szentendre		115	Ceglédbercel
	29	Szigetmonostor		116	Csemő
	30	Tahitófalu		117	Dánszentmiklós
	31	Tárnok		118	Farmos
	32	Telki		119	Jászkarajenő
	33	Tinnye		120	Kocsér
	34	Tök		121	Kóka
	35	Törökbálint		122	Kőröstetétlen
	36	Üröm		123	Mende
	37	Visegrád		124	Mikebuda
	38	Zsámbék		125	Nyársapát
Keleti-Agglomeráció	39	Alsónémedi		126	Sülysáp
	40	Csomád		127	Szentlőrincvá
	41	Csömör		128	Szentmártonkáta
	42	Délegyháza		129	Tápióbicske
	43	Dunaharaszti		130	Tápiógyörgye
	44	Dunakeszi		131	Tápióság
	45	Dunavarsány		132	Tápiószecső
	46	Fót		133	Tápiószele
	47	Göd		134	Tápiószentmárton
	48	Gödöllő		135	Tápiószőlős
	49	Gyömrő		136	Tóalmás
	50	Halásztelek		137	Törtel
	51	Isaszeg		138	Újszilvás
	52	Kerepes		139	Úri
	53	Kistarcsa	Délnyugat-Pest megye	140	Apaj
	54	Mogyoród		141	Áporka
	55	Nagytarcsa		142	Bénye
	56	Órbottyán		143	Bugyi
	57	Pécel		144	Csévharaszt
	58	Szada		145	Dömsöd
	59	Szigethalom		146	Felsőpakony
	60	Szigetszentmiklós		147	Gomba
	61	Szód		148	Hernád
	62	Szódliget		149	Inárcs
	63	Taksony		150	Kakucs
	64	Tököl		151	Káva

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település
Észak-Pest megye	65	Vácrátót		152	Kiskunlacháza
	66	Veresegyház		153	Lórév
	67	Acsa		154	Majosháza
	68	Bag		155	Makád
	69	Bernecebaráti		156	Monorierdő
	70	Csörög		157	Nyáregyháza
	71	Csővár		158	Ócsa
	72	Dány		159	Örkény
	73	Domony		160	Pánd
	74	Erdőkertes		161	Péteri
	75	Galgagyörk		162	Pilis
	76	Galgahévíz		163	Pusztavacs
	77	Galgamácsa		164	Szigetbecse
	78	Hévízgyörk		165	Szigetcsép
	79	Iklad		166	Szigetszentmárton
	80	Ipolydamásd		167	Szigetújfalu
	81	Ipolytölgyes		168	Táborfalva
	82	Kartal		169	Tatárszentgyörgy
	83	Kemence		170	Újhartyán
	84	Kismaros		171	Újlengyel
	85	Kisnémedi		172	Vasad
	86	Kosd			
	87	Kóspallag			

4.3. Kiemelt kedvezményezett

Vannak olyan feladatok, amelyek nem láthatók el, nem szervezhetők, vagy nem elég hatékonyan szervezhetők települési szinten. Ezekre a TOP Plusz kiemelt kedvezményezettet nevesíthet, amely az adott beavatkozás végrehajtását magára vállalja. Pest megye esetében több olyan fejlesztési célterület, pályázati kiírás is várható, ahol fentiek miatt célszerű Pest Megye Önkormányzata, illetve más szervezetek részvétele a program végrehajtásában. A 4 és 5 számjegyű utak felújítása esetében mindenképpen szükséges a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kiemelt kedvezményezett bevonása, hiszen szakmai szervezatként képes a szükséges fejlesztéseket koordinálni és végrehajtani. A foglalkoztatási paktumok esetében is szükséges a megyei szintű koordináció, itt a kiemelt kedvezményezett Pest Megye Önkormányzata. Ezen kívül Pest megye számára fontos, a megyei területfejlesztési programban deklarált cél, a megyei arculat kialakítása, a Pest megyei identitás erősítése, a helyi értékek védelme. Éppen ezért az Önkormányzat a kulturális értékek megőrzése és a megye, mint brand megerősítése érdekében kulturális beavatkozásokat tervez. Ezek megfelelően csak megyei léptékben szervezhetők, így ezen programokat kiemelt kedvezményezettként hajtja végre Pest Megye Önkormányzata.

4.4. Forrásfelhasználás

A források megosztásánál objektív szempontokra alapoztunk, így a területi differenciálásnál figyelembe vettük a természeti tényezőket, a népesség számát, a problémák súlyát, amennyiben azok valamilyen módon számszerűsíthetőek voltak, a beszerezhető információk, adatok, ellenőrzöttek, validáltak voltak. Törekedtünk arra, hogy az egyes célterületek között ne keletkezzenek jelentős aránytalanságok a forráselosztás terén. Az 6. táblázatban szereplő indikáció még csak a normál forrásfelhasználási módokra határoz meg célterületet, de a program végrehajtása során a kiemelt forrásfelhasználási módok területi felhasználása miatt még módosulhatnak. A célterületek közül az egy főre jutó támogatásokban az agglomeráció valamivel kevesebbet, míg az azon kívül eső rosszabb társadalmi és gazdasági jellemzőkkel bíró, felzárkóztatásra szoruló célterületek az átlagosnál valamivel többet kapnak, de a különbség mérsékelt.

6. táblázat Tervezett forrásmegosztás felhasználási módok szerint Pest megyében

Forrásfelhasználási mód	Keretösszeg (Ft)	Megoszlás	Egy főre jutó támogatási keret (Ft)
Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható városok)	37 500 000 000	26%	225 822
Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció)	21 350 879 636	15%	61 633
Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció)	26 832 751 578	19%	60 975
Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye)	12 191 066 956	9%	94 503
Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye)	10 800 572 587	8%	79 325
Forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye)	11 941 018 243	8%	68 863
Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közút NZRT, Pest Megye Önkormányzata)	13 533 711 000	9%	–
Összesen forrásfelhasználási mód	142 950 000 000	100%	110 207

5. A projektkiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás

A megyei önkormányzatnak, mint területi szereplőnek a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területfejlesztési program jövőképe, átfogó és tematikus, horizontális, valamint stratégiai céljai mentén a megye településeinek adottságait figyelembe véve szükséges kialakítania ezt a differenciálást, amely elősegíti a megyére allokált forrás teljes felhasználását.

Egyes problémák a térben sűrűsödve, jól elkülöníthető területen jelennek meg, így ezeket földrajzi szempontból is jól körül határolható területre koncentrálni akciókkal lehet kezelni. Más esetekben a területi szűkítések alapját a természeti-, kulturális, társadalmi-, gazdasági- és infrastrukturális adottságok adják, a települések egyedi jellemzői és lehetőségei szerint. Azonban vannak olyan problémák, amelyek a térben nem sűrűsödve, akár mindenütt egyformán, de különböző formában, intenzitással és okokkal jelennek meg. Utóbbi esetekben Pest megye további települési differenciálást nem tart indokoltnak. Ennek oka többek között az, hogy nem áll rendelkezésre olyan részletezettségű információtömeg, amely alapján objektív területi differenciálás megoldható lenne. Mivel a megye rendkívül sűrűn lakott, egyetlen rosszul meghatározott lehatárolással nagyvárosi léptékű tereket zárnánk ki a problémáik megoldásából. A fentiek miatt csak olyan települési szűkítések alkalmazását tartjuk indokoltnak a megye területén, amelyek esetében a döntés objektíven alátámasztható.

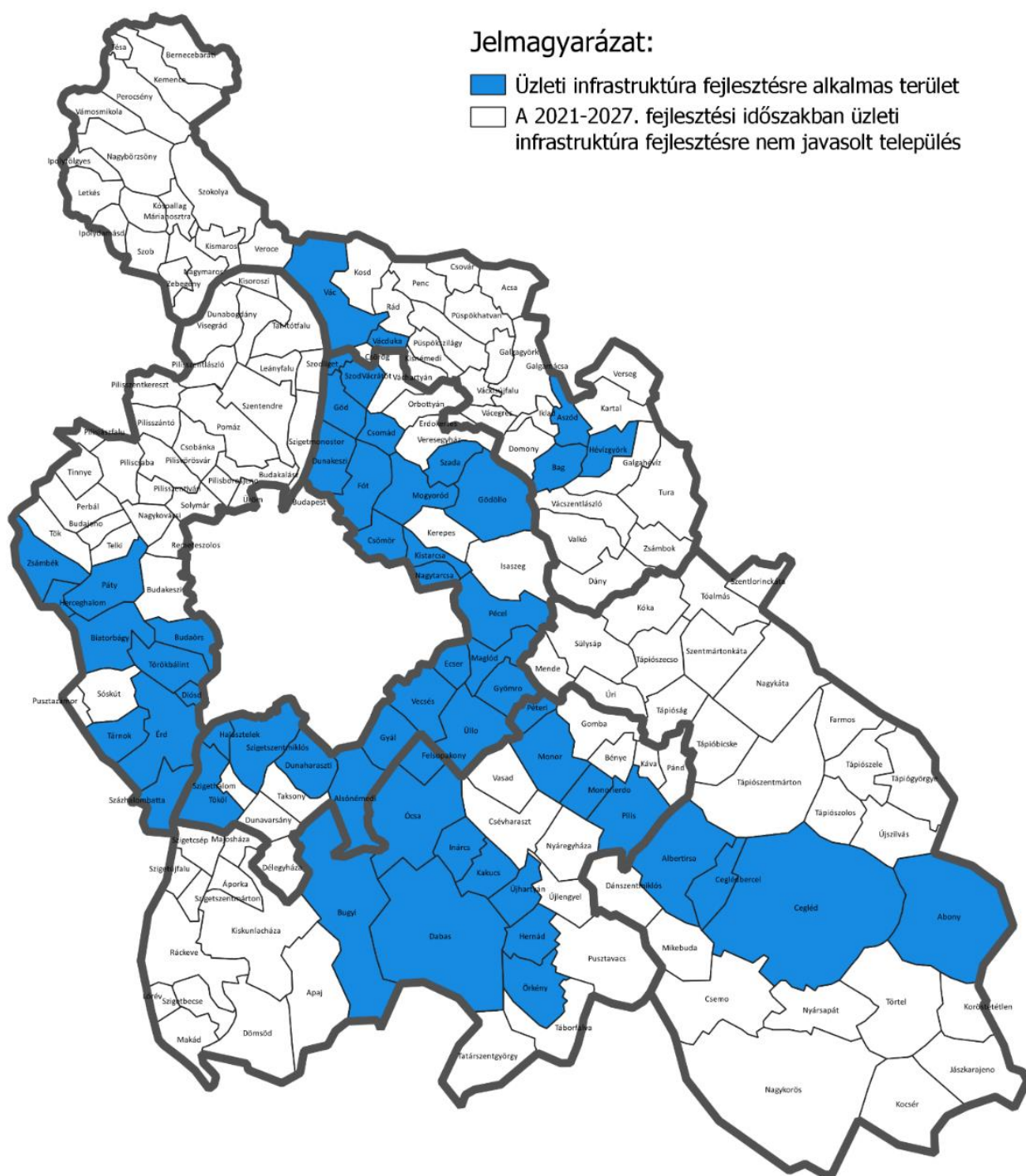
A TOP Plusz intézkedés struktúrájának megfelelően az egyes felhívásokban kötődően az alábbiak szerint alkalmazunk térségi és településdifferenciálást:

1.1.1. IPARI PARK, HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

A pályázati kiírásban kizárólag az ipari parkok, vállalkozói parkokra és a hozzájuk kapcsolódó létesítményekre vonatkozóan kívánunk települési differenciálást alkalmazni. A felhívásban foglalt további gazdasági infrastruktúra fejlesztésre vonatkozóan települési differenciálást nem alkalmazunk, mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú létesítményekre a megyében mindenütt szükség van.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira. Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térbeli gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

8. ábra Pest megye ipari park fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027

7. táblázat Ipari park fejlesztésre javasolt települések

Sorsz.	Javasolt település	Sorsz.	Javasolt település
1	Abony	29	Inárcs
2	Albertirsa	30	Kakucs
3	Alsónémedi	31	Kistarcsa
4	Aszód	32	Maglód
5	Bag	33	Mogyoród
6	Biatorbágy	34	Monor
7	Budaörs	35	Monorierdő
8	Bugyi	36	Nagytarcsa
9	Cegléd	37	Ócsa
10	Ceglédbercel	38	Örkény
11	Csomád	39	Páty
12	Csömör	40	Pécel
13	Dabas	41	Péteri
14	Diósd	42	Pilis
15	Dunaharaszti	43	Szada
16	Dunakeszi	44	Százhalombatta
17	Ecser	45	Szigetszentmiklós
18	Érd	46	Szód
19	Felsőpakony	47	Szódliget
20	Fót	48	Tárnok
21	Göd	49	Tököl
22	Gödöllő	50	Törökbálint
23	Gyál	51	Újhartyán
24	Gyömrő	52	Üllő
25	Halásztelek	53	Vác
26	Herceghalom	54	Vácduka
27	Hernád	55	Vecsés
28	Hévízgyörk	56	Zsámbék

8. táblázat Cél és tématerületre jutó keretösszeg (Ft)

Fejlesztési célterület	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	1 542 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 958 000 000
Észak-Pest megye	700 000 000
Délnyugat-Pest megye	813 000 000
Délkelet-Pest megye	987 000 000
Összesen	6 000 000 000

1.1.2. 4 ÉS 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE

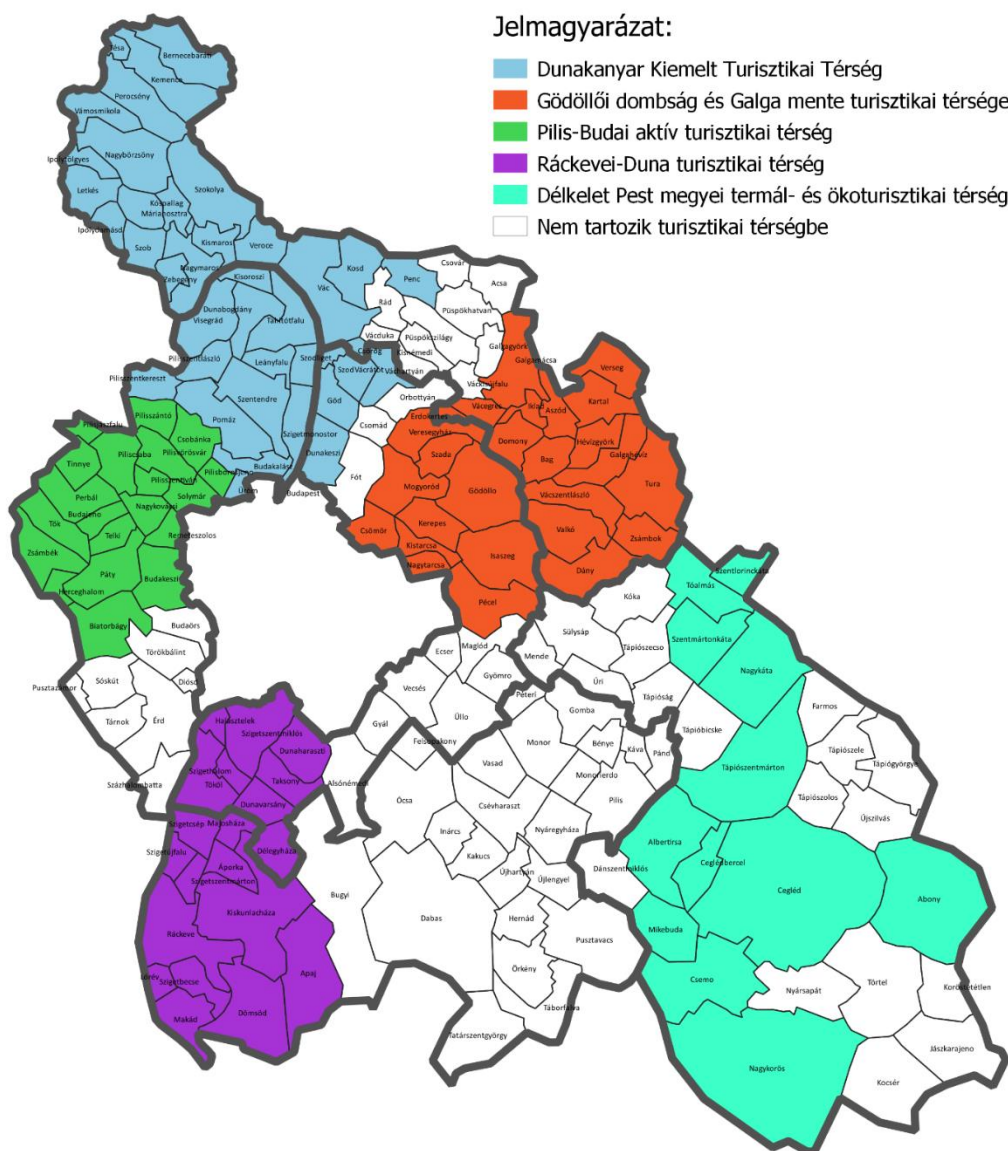
A felhívás kiemelt felhasználási módra szól, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. az elsődleges kedvezményezett. A felújításra kerülő utak az útminőség és társadalmi gazdasági szempontok mérlegelését követően a Korm. határozat figyelembe vétele mellett kerülnek kijelölésre. A beavatkozásra összesen valamivel több, mint 13,5 milliárd forint áll rendelkezésre a megyében.

1.1.3. HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUSFEJLESZTÉS

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben

kialakíthatók pontszerűen turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálnunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a megyének a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes megyei település 63%-át jelenti.

9. ábra Pest megye turisztikai térségei 2021-2027

9. táblázat Turizmusfejlesztés célterületei

Pest megye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület	Pest megye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület
Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség	1.	Bernecebaráti	Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	60.	Vácegres
	2.	Budakalász		61.	Vácszentlászló
	3.	Csörög		62.	Valkó
	4.	Dunabogdány		63.	Veresegyház
	5.	Dunakeszi		64.	Verseg
	6.	Göd	Ráckevei-Duna turisztikai térség	65.	Zsámbok
	7.	Ipolydamásd		66.	Apaj
	8.	Ipolytölgyes		67.	Áporka
	9.	Kemence		68.	Délegyháza
	10.	Kismaros		69.	Dömsöd
	11.	Kisoroszi		70.	Dunaharaszti
	12.	Kosd		71.	Dunavarsány
	13.	Kóspallag		72.	Halásztelek
	14.	Leányfalu		73.	Kiskunlacháza
	15.	Letkés		74.	Lórév
	16.	Márianosztra		75.	Majosháza
	17.	Nagybörzsöny		76.	Makád
	18.	Nagymaros		77.	Ráckeve
	19.	Penc		78.	Szigetbecse
	20.	Perőcsény		79.	Szigetcsép
	21.	Pilisszentkereszt		80.	Szigethalom
	22.	Pilisszentlászló		81.	Szigetszentmárton
	23.	Pócsmegyer		82.	Szigetszentmiklós
	24.	Pomáz		83.	Szigetújfalu
	25.	Szentendre		84.	Taksony
	26.	Szigetmonostor		85.	Tököl
	27.	Szob	Pilis-Budai aktív turisztikai térség	86.	Biatorbágy
	28.	Szokolya		87.	Budajenő
	29.	Sződ		88.	Budakeszi
	30.	Szódliget		89.	Csobánka
	31.	Tahitófalu		90.	Herceghalom
	32.	Tésa		91.	Nagykovácsi
	33.	Üröm		92.	Páty
	34.	Vác		93.	Perbál
	35.	Vácrátót		94.	Pilisborosjenő
	36.	Vámosmikola		95.	Piliscsaba
	37.	Verőce		96.	Pilisjászfalu
	38.	Visegrád		97.	Pilisvörösvár
	39.	Zebegény		98.	Pilisszántó
	40.	Aszód		99.	Pilisszentiván
Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	41.	Bag		100.	Remeteszőlős
	42.	Csömör		101.	Solymár
	43.	Dány		102.	Telki
	44.	Domony		103.	Tinnye
	45.	Erdőkertes		104.	Tök
	46.	Galgahévíz		105.	Zsámbék
	47.	Galgamácsa	Délkelet Pest megyei termál- és ökoturisztikai térség	106.	Abony
	48.	Gödöllő		107.	Albertirsa
	49.	Hévízgyörk		108.	Cegléd
	50.	Iklad		109.	Ceglédbercel
	51.	Isaszeg		110.	Csemő
	52.	Kartal		111.	Mikebuda
	53.	Kerepes		112.	Nagykátá
	54.	Kistarcsa		113.	Nagykőrös
	55.	Mogyoród		114.	Szentlőrinc-káta
	56.	Nagytarcsa		115.	Szentmártonkátá
	57.	Pécel		116.	Tápiószentmárton
	58.	Szada		117.	Tóalmás
	59.	Tura			

A fenti turisztikai övezetek határainak, a helyben található attrakciók, a turisztikai potenciál és jelenlegi vendégéjszakák áttekintését követően az alábbi forrásmegosztás jött létre.

10. táblázat *Turizmusfejlesztés célterületeire jutó keretösszeg (Ft)*

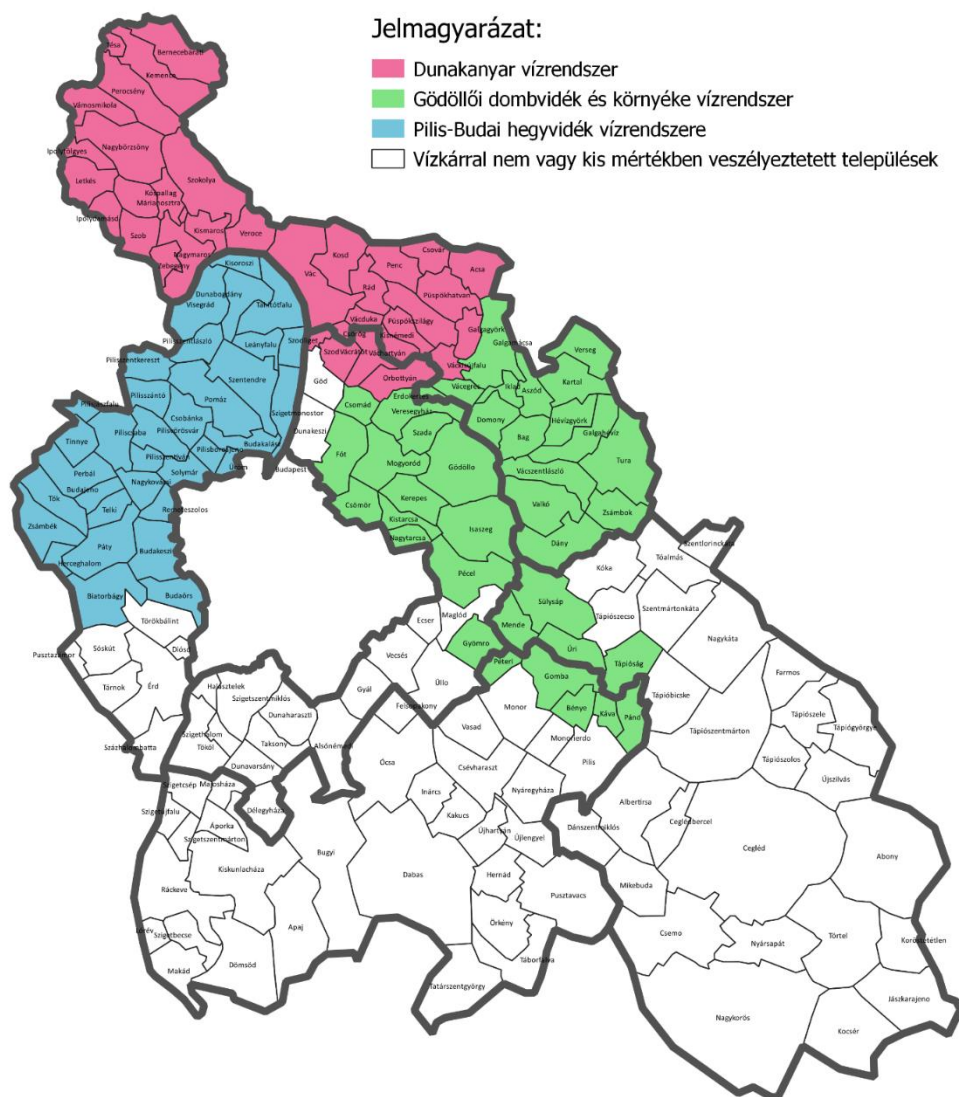
Fejlesztési célterület	1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	1 040 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 375 000 000
Észak-Pest megye	1 860 000 000
Délnyugat-Pest megye	1 425 000 000
Délkelet-Pest megye	300 000 000
Összesen	6 000 000 000

1.2.1. ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

Az élhető települések felhívástervezet több elemet is tartalmaz, amelyek közül csak egy esetében tartottuk indokoltnak a települési differenciálás eszközével élni. A csapadékvízárak a megyében igen koncentráltan jelentkeznek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körül határolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk elözhetőek meg. Ezek körét Pest megye hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági-, társadalmi- és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében.

10. ábra Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei

11. táblázat Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések

Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület	Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület
Dunakanyar vízrendszer	1	Acsa	Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszer	53	Kerepes
	2	Bernecebarát		54	Kistarcsa
	3	Csörög		55	Mende
	4	Csővár		56	Mogyoród
	5	Galgagyörk		57	Nagytarcsa
	6	Ipolydamásd		58	Pánd
	7	Ipolytölgyes		59	Pécel
	8	Kémence		60	Péteri
	9	Kismaros		61	Sülysáp
	10	Kisnémedi		62	Szada
	11	Kosd		63	Tápióság
	12	Kóspallag		64	Tura
	13	Letkés		65	Úri
	14	Márianosztra		66	Vácegres
	15	Nagybörzsöny		67	Vácszentlászló
	16	Nagymaros		68	Valkó

Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület	Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület
	17	Örbottyán	Pilis-Budai hegyvidék vízrendszere	69	Veresegyház
	18	Penc		70	Verseg
	19	Perőcsény		71	Zsámbok
	20	Püspökhátvan		72	Biatorbágy
	21	Püspökszilágy		73	Budajenő
	22	Rád		74	Budakalász
	23	Szokolya		75	Budaörs
	24	Sződ		76	Csobánka
	25	Sződliget		77	Dunabogdány
	26	Tésa		78	Herceghalom
	27	Vác		79	Kisoroszi
	28	Vácduka		80	Leányfalu
	29	Váchartyán		81	Nagykovácsi
	30	Váckisújfalu		82	Páty
	31	Vácrátót		83	Perbál
	32	Vámosmikola		84	Pilisborosjenő
	33	Verőce		85	Piliscsaba
Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszer	34	Zebegény		86	Pilisjászfalu
	35	Bag		87	Pilisszántó
	36	Bénye		88	Pilisszentiván
	37	Csomád		89	Pilisszentkereszt
	38	Csömör		90	Pilisszentlászló
	39	Dány		91	Pócsmegyer
	40	Domony		92	Pomáz
	41	Erdőkertes		93	Remeteszőlős
	42	Fót		94	Solymár
	43	Galgahévíz		95	Szentendre
	44	Galgamácsa		96	Szigetmonostor
	45	Gomba		97	Tahitótfalu
	46	Gödöllő		98	Telki
	47	Gyömrő		99	Tinnye
	48	Hévízgyörk		100	Tök
	49	Iklad		101	Üröm
	50	Isaszeg		102	Visegrád
	51	Kartal		103	Zsámbék
	52	Káva			

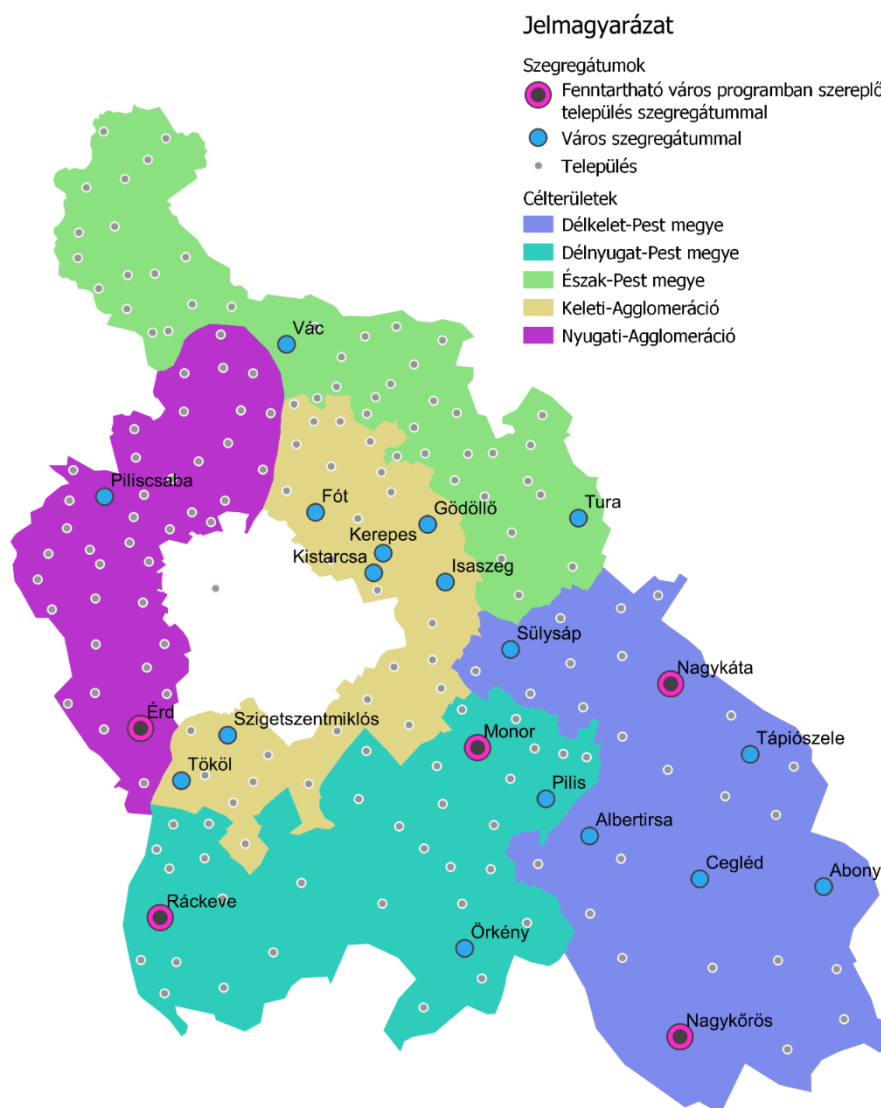
12. táblázat Célterületekre jutó keretösszeg (Ft)

Fejlesztési Célterület	1.2.1 Élhető települések	Zöld infrastruktúra fejlesztése	Ebből:	
			Csapadékvíz	Kerékpárút
Nyugati-Agglomeráció	5 206 879 636	558 000 000	2 000 000 000	1 115 000 000
Keleti-Agglomeráció	6 474 751 578	708 000 000	2 400 000 000	1 417 000 000
Észak-Pest megye	3 461 066 956	205 000 000	2 279 600 000	411 000 000
Délnyugat-Pest megye	1 481 572 587	239 000 000	110 000 000	477 000 000
Délkelet-Pest megye	1 877 018 243	290 000 000	210 400 000	580 000 000
Összesen	18 501 289 000	2 000 000 000	7 000 000 000	4 000 000 000

1.2.2. ÉS 3.1.2 SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ

Jelen felhívás esetében területi differenciálást oly módon tartunk indokoltnak, hogy csak azok a városok vehetnek részt a programban, ahol szegregátum elkülöníthető. A Belügyminisztérium szegregációs adatbázisa alapján összesen 22 megyei városban található szegregátumok. Mivel az agglomeráció területén lévő, szegregátummal rendelkező települések helyzettükből adódóan a problémát könnyebben tudják kezelni, ezért a forrásokat az agglomeráción kívül eső célterületekre koncentráltuk. A forráskoncentrációra azért is van szükség, mert a keretösszeg viszonylag szűkös, így hatékony beavatkozásra csak néhány településen van mód.

11. ábra Szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei

13. táblázat

A szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei (Ft)

Övezet	Szegregátummal rendelkező település	Lakó-népeség	Szegregátum lakónépessége	Szegregátumban lakók az össznépességhez viszonyítva (%)
Nyugati-Agglomeráció	Érd	69 431	191	0,3%
	Piliscsaba	8 723	124	1,4%
Keleti-Agglomeráció	Fót	20 286	196	1,0%
	Gödöllő	32 101	165	0,5%
	Isaszeg	11 513	56	0,5%
	Kerepes	10 309	245	2,4%
	Kistarcsa	13 258	125	0,9%
	Szigetszentmiklós	40 105	81	0,2%
	Tököl	10 331	53	0,5%
Észak-Pest megye	Tura	7 706	945	12,3%
	Vác	33 091	113	0,3%
Délnyugat-Pest megye	Örkény	4 938	1073	21,7%
	Pilis	11 816	379	3,2%
Délkelet-Pest megye	Abony	14 214	131	0,9%
	Albertirsa	13 060	56	0,4%
	Cegléd	35 477	618	1,7%
	Sülysáp	8 688	66	0,8%
	Tápiószele	5 894	764	13,0%

14. táblázat
(Ft)

A szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei jutó keretösszeg

Célterület	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	3.1.2 Szociális célú várorehabilitáció (ESZA)
Nyugati-Agglomeráció	0	0
Keleti-Agglomeráció	0	0
Észak-Pest megye	255 000 000	255 000 000
Délnyugat-Pest megye	350 000 000	350 000 000
Délkelet-Pest megye	395 000 000	395 000 000
Összesen	1 000 000 000	1 000 000 000

1.2.3. BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE

A belterületi utak forgalmából, és az ebből következő elhasználódás mértékéből, a települések növekedéséből adódóan a probléma a megye minden települését kisebb-nagyobb mértékben érinti, így településdifferenciálás nem indokolt, ugyanakkor a megye egyes célterületeire alokált források mértéke a probléma súlyának felel meg. A források elosztásához a KSH kiépítetlen önkormányzati belterületi útjainak hosszát és az érintett népességet használtuk input adatnak. Sajnos az is látható, hogy a TOP Plusz forrástömege csak enyhíteni tudja a burkolatlan utak okozta problémát a megyében, mivel rendkívül magas az egész megyében a kiépítetlen utak hossza. A kiépítetlen utak és közterek aránya az agglomerációban valamivel kisebb, míg az agglomeráción kívül magasabb.

15. táblázat

Önkormányzati burkolatlan utak hossza és aránya célterületenként

Sorcímkek	Összes út és köztér (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér aránya (%)
Délkelet-Pest megye	4440,3	3493,8	79%
Délnyugat-Pest megye	3038,9	2262,5	74%
Észak-Pest megye	2563,8	1935,5	75%
Keleti-Agglomeráció	3723	2077,1	56%
Nyugati-Agglomeráció	3577,3	2204,3	62%
Végösszeg	17343,3	11973,2	69%

16. táblázat

A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	1.2.3 Belterületi utak fejlesztésének keretösszege (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	1 802 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 698 000 000
Észak-Pest megye	881 000 000
Délnyugat-Pest megye	1 029 000 000
Délkelet-Pest megye	1 590 000 000
Összesen	7 000 000 000

1.3., 3.2.1. és 3.3.3. FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS

A fenntartható városok programban szereplő települések körét az 5.1. fejezet tartalmazza, további területi, vagy programot érintő célzás, területi szűkítés nem indokolt.

2.1.1. ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE, ENERGIA-KÖZÖSSÉGEK

Az önkormányzati épületek energiahatékonysági problémái az egész megyét egységesen érintik. A 2014-2020-as programozási időszak során jelentős lépések történtek az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása, az üvegház hatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. A program során a megye egészében történtek ilyen beruházások, ezért a jelenlegi programozási időszakban folytatva a korábbi intézkedéseket, a megye egészére terjesztjük ki a programot, települési differenciálás nélkül.

17. táblázat

A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésre, energiaközösségekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	2 145 000 000
Keleti-Agglomeráció	2 726 000 000
Észak-Pest megye	790 000 000
Délnyugat-Pest megye	917 000 000
Délkelet-Pest megye	1 114 000 000
Összesen:	7 692 000 000

3.1.1 MEGYEI FOGLALKOZTATÁSI-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés kedvezményezettje Pest Megye Önkormányzata. A foglalkoztatási paktumot a megyei önkormányzat a Pest Megyei Kormányhivatal segítségével mellett tölti meg tartalommal. Az erre fordítható megyei keretösszeg 8 milliárd forint lesz.

3.1.3 HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK

A helyi humán fejlesztések esetében a települési differenciálás nem indokolt. A megye teljes területén szükség van az ilyen az összetartozást, a helyi kulturális-, történelmi értékek megőrzését, az egészséges életet, a sportnak helyet adó programok szervezésére. Ezek a programok segíthetnek a közösségek kialakításában, fejlesztésében és a közösségek megtartó erejének növelésében. Pest megyében mindkettőre szükség van, az agglomeráció folyamatosan változó helyi társadalmában az összetartozás erősítésére, míg az agglomeráción kívül a közösség megtartó erejének növelésére. A keretösszeg népszerűarányosan került szétosztásra a célterületek között. Különleges kedvezményezettként a megyét átfogó közösségi-, kulturális programok szervezőjeként a megyei önkormányzat is megjelenik. Pest megye ebből a rendelkezésre álló keretből olyan akciókat kíván megvalósítani, amelyek segítik a megye önálló „brand”-jének a kialakítását, illetve a helyi, megyei identitás erősítését. Az egész megyére kiterjedő programokban kiemelt szerepet kapnak a megyei identitás erősítő örökségvédelmi programok (megyei értéktár), de egyúttal törekszik a megye a kulturális-, történelmi-, helytörténeti-, néprajzi- és gasztronómiai értékeinek bemutatására, megismertetésére is, amely akciókhoz infokommunikációs fejlesztések is társulnak. A fentiekén túl a tervezett program többek között olyan szociális-, jóléti és szemléletformáló program elemeket is tartalmaz, amelyek az ilyen irányú települési intézkedéseket kiegészítik, keretbe foglalják, hozzájárulnak az elérhető megye céljainak megvalósulásához.

18. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület/Forrásfelhasználási mód	3.1.3 Helyi humán fejlesztésekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	2 209 000 000
Keleti-Agglomeráció	2 807 000 000
Észak-Pest megye	814 000 000
Délnyugat-Pest megye	945 000 000
Délkelet-Pest megye	1 148 000 000
Pest Megye Önkormányzata	800 000 000
Összesen	8 723 000 000

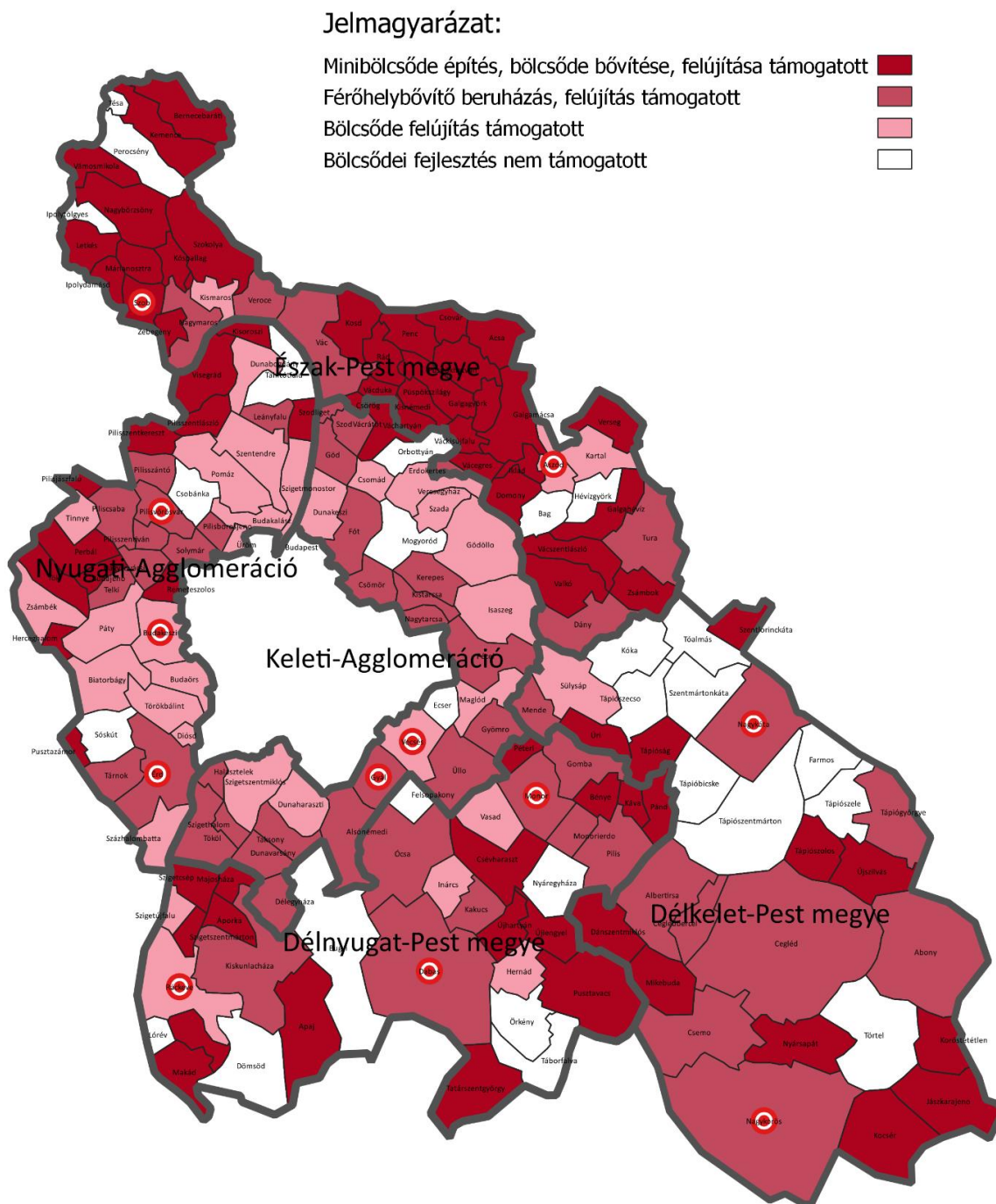
3.3.1 GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Amíg az agglomerációban elsősorban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény köznevelési-, egészségügyi- és szociális ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a fő cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás forrásfelhasználásának térségi tervezését. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása.

Az elmúlt évek bölcsőde fejlesztései nyomán számos olyan településen elérhető ez a szociális ellátási forma, ahol korábban nem álltak rendelkezésre bölcsődei kapacitások. Ennek ellenére még sok olyan települése van a megyének, ahol szükséges és indokolt új bölcsőde építése,

illetve számos településen férőhely bővítő beruházás. Mivel a TOP Plusz programból a jelenlegi állás szerint csak a 3000 fő népesség alatti településeken lehet új bölcsődei kapacitásokat létrehozni, így azon, ebbe a körbe tartozó településeken támogatjuk minibölcsődék építését, ahol a bölcsődés korú gyermekeke száma legalább 10 fő. Férőhely bővítő beruházás támogatását, azokon a településeken preferáljuk, ahol 100 bölcsődés-korú gyermekre kevesebb mint 20 bölcsődei férőhely jutott 2019-ben. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

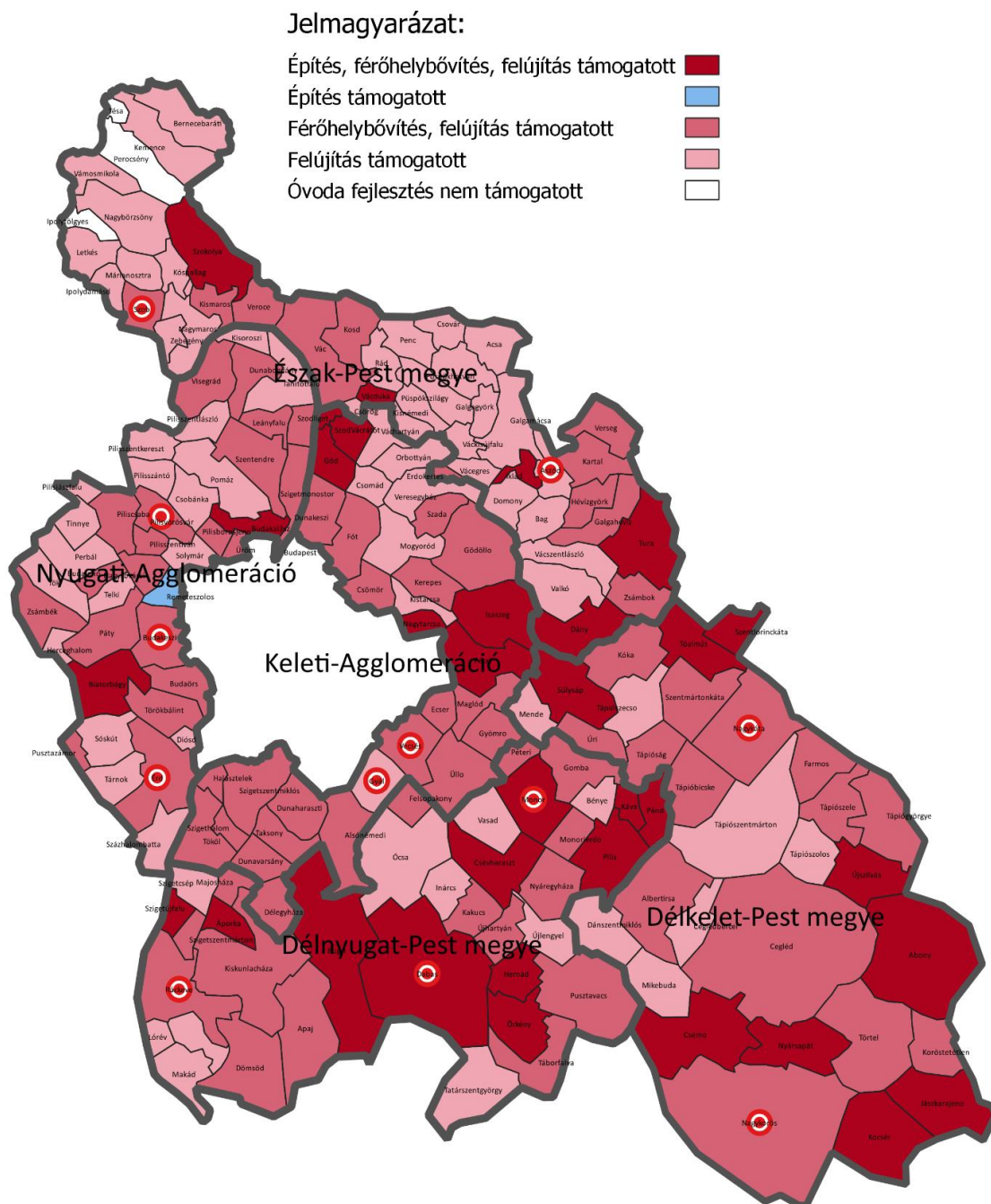
12. ábra *Bölcsőde fejlesztés célterületei*

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A megye óvodáiban általában több a férőhely, mint a gyerek kapacitáshiány így bizonyos településeken, illetve településrészeken van jelen. Ugyanakkor a növekvő népesség miatt vannak olyan települések, ahol akár 20%-kal is több gyereket nevelnek, mint a férőhelyek száma. Építést, férőhelybővítést és felújítást egyaránt támogatni kívánunk azokon a településeken, ahol az óvodák kihasználtsága 98% feletti volt 2019-ben. A magas kihasználtsággal (85%-97% közötti) működő óvodákat fenntartó településeken szintén indokoltnak gondoljuk a férőhely bővítő beruházásokat. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

13. ábra Óvoda fejlesztés célterületei

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A köznevelési intézmények esetében sem szakmai sem területi differenciálást nem tartunk indokoltnak.

19. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg (Ft)

Célterület	3.3.1 Gyermekeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése		Ebből:	
		Bölcsődei fejlesztés	Óvodai fejlesztés	Köznevelés
Nyugati-Agglomeráció	4 764 000 000	1 100 000 000	2 343 000 000	1 321 000 000
Keleti-Agglomeráció	6 536 000 000	1 500 000 000	3 357 000 000	1 679 000 000
Észak-Pest megye	2 650 000 000	1 050 000 000	1 100 000 000	500 000 000
Délnyugat-Pest megye	2 518 000 000	864 000 000	977 000 000	677 000 000
Délkelet-Pest megye	2 532 000 000	686 000 000	1 023 000 000	823 000 000
Összesen:	19 000 000 000	5 200 000 000	8 800 000 000	5 000 000 000

3.3.2 HELYI EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Egészségügyi intézmények fejlesztésénél nem tervezünk települési differenciálást, mivel ilyen intézményi hiányosságok az egész megyében megtalálhatók. Fontos, hogy az egészségügyi infrastruktúra javuljon, az ellátás minősége, elérhetősége pedig a megyében mindenütt megfelelő legyen.

20. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése		Ebből:	
		Egészségügyi alap-és szakrendelés	Szociális alapszolgáltatás	
Nyugati-Agglomeráció	1 900 000 000	1 267 000 000	633 000 000	
Keleti-Agglomeráció	2 800 000 000	1 866 000 000	934 000 000	
Észak-Pest megye	925 000 000	617 000 000	308 000 000	
Délnyugat-Pest megye	1 572 000 000	1 048 000 000	524 000 000	
Délkelet-Pest megye	1 803 000 000	1 202 000 000	601 000 000	
Összesen:	9 000 000 000	6 000 000 000	3 000 000 000	

6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal

6.1. A megyei döntéshozatal rendszere

A megyei önkormányzat, mint területi szereplő feladatait 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése rögzíti, amely szerint a területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot (a továbbiakban: ITP),
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.

A megyei ITP-t a Kormány hagyja jóvá.

A Korm. rendelet 117. § (1) szerint az irányító hatóság döntés-előkészítő bizottságot hív össze a támogatási döntés megalapozása érdekében, ha területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet. Ebben az eljárásban csak az a támogatási kérelem támogatható, amelyet a területi szereplő képviselője is támogatásra javasolt. A területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli.

A fenti, jogszabályi feladatokból adódón a megyei önkormányzat döntéshozatali rendszere alapvetően két fő csomópont köré összpontosul:

1. az ITP kidolgozása, benne az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumok kidolgozása
2. a döntés-előkészítő bizottságban (DEB) való döntéshozatal

Az ITP tervezet kidolgozását Pest Megye Önkormányzata megbízásából a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. végzi el. Az ITP egészének jóváhagyásával (és annak esetleges módosításaival) kapcsolatban a döntéshozói feladatokat Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése látja el.

A támogatási kérelmek megyei szintű döntési rendszere (a DEB döntés megalapozása érdekében) többszintű:

Az irányító hatóság által megküldött, a TOP Plusz programra benyújtott támogatási kérelmekkel kapcsolatos szakmai döntés-előkészítési feladatokat a Közgyűlés döntése

alapján a Pest Megyei Önkormányzati Hivatal területfejlesztéssel illetékes szervezeti egysége vagy az önkormányzat tulajdonában álló Pest Megyei Területfejlesztési Kft. végzi majd el.

A Korm. rendelet szerint a területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli. A közgyűlés döntése alapján e hatáskört – általánosságban vagy meghatározott kiírások vonatkozásában, összhangban az önkormányzati törvény hatáskör-átruházásra vonatkozó szabályaival – a közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága is elláthatja.

A Korm. rendelet 20. alcíme szerinti összeférhetlenségi szabályok biztosításáért (az érintett testületi döntéshozók tájékoztatása és szükség esetén a döntéshozatalból való kizárásra vonatkozó jelzések megtétele) a Jegyzői Iroda felel mind a szakmai előkészítés, mind a döntési javaslat kialakítása során.

6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer

A megye, mint területi szereplő által meghatározott területspecifikus kiválasztási kritériumok elvi keretet biztosítanak a projektértékelési szempontrendszerhez és biztosítják a megyei koncepció és területfejlesztési program, valamint az ITP 2021-27 területi tervezési szempontból meghatározott céljainak, célterületeinek priorizálását.

A területi kiválasztási kritériumok megalkotását követően a felhívások területspecifikus mellékleteiben ezek részletezésre és súlyozásra kerülnek, minden egyes felhívás esetében oly módon, hogy e szempontok mentén kaphatnak egyes települések többletpontokat az értékelés során.

A TOP Plusz keretében támogatható projektek – a korábbi időszakhoz hasonlóan – az Irányító Hatóság és a területi szereplők által kialakított kiválasztási szempontrendszer mentén kerülnek értékelésre. Ennek értelmében tehát az Irányító Hatóság határozza meg azokat a szakmai szempontokat, amelyek alapján a projektek meghatározott minimumot elérve teljesítik a támogathatóság szakmai színvonalát.

21. táblázat Az Irányító Hatóság által vizsgált kritériumok

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	A kiválasztási kritérium a TOP Plusz valamely konkrét céljához/céljaihoz, és az abból levezetett felhívás céljaihoz való szoros illeszkedést és kapcsolódást vizsgálja.
Szakmai indokoltság, megalapozottság	A kiválasztási kritérium legfőbb funkciója a beavatkozás indokoltságának vizsgálata. Ehhez a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy kellő kidolgozottságú helyzetelemzés, igényfelmérés értékelése szükséges. A legtöbb felhívás esetében lehetőség van a részletes projekttervezés támogató döntés utáni kidolgozására, azonban a benyújtott információknak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az indokoltság, szükségesség vizsgálható legyen. Vizsgálatra és ellenőrzésre kerül a projekt indikátorokhoz és egyéb szakmai mutatókhoz való hozzájárulása. A megalapozottság keretében vizsgálhatóak a felhívások egyedi, alapvető szakmai-műszaki elvárásainak való megfelelések.
Fenntarthatóság, horizontális szempontok	A fenntarthatóság kiválasztási kritériumának célja, hogy a megvalósíthatóságon túl a későbbi működtetés feltételeit vizsgálja, kitérve különösen a műszaki, szakmai, társadalmi és pénzügyi dimenziókra is. A kritérium alatt kerülnek vizsgálatra az adott felhívás kapcsán releváns horizontális elvárások teljesítéséhez szükséges vállalások, nyilatkozatok. Ennek keretében a kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát is vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Költségvetés	A kiválasztási kritérium egyrészt vizsgálja a felhívásokban meghatározott fajlagos költségeknek való megfelelést (amennyiben releváns), valamint az általános és szakmai belső arányok betartását. Továbbá ezen fő szempont alatt kerül vizsgálatra, hogy az egyes tevékenységek megfelelően kerültek-e az egyes állami támogatási kategóriák szerinti besorolásra (amennyiben releváns), ill. az egyszerűsített költségelszámolási szabályok megfelelően alkalmazásra kerültek.

Emellett a projektek a területi szereplők által, a megye szempontjából fontos kiválasztási kritériumok mentén is vizsgálatra kerülnek, így alakul ki az a projektkör, amelyek támogatásra javasolhatók.

Pest megye jelentősen különbözik a többi megyétől, hiszen permanensen növekvő, régiónyi népességével, városiasságával, óriási forrásmegkötő képességével más megközelítést kíván a fejlesztéspolitikától. (A települési felméréseink szerint a TOP Pluszban rendelkezésre álló forráskeret 4-5-szöröse is kevés lenne a települési önkormányzatok által jelzett összes szükségesnek ítélt projektjavaslat megvalósításához.) A megye méretéből adódóan a területi szűkítések alkalmazásával is számos, egymással versengő település marad, amelyek között a további különbségtétel szükséges. Nem beszélve arról, hogy egyes esetekben a problémák általános jellege miatt ilyen területi szűkítések nem képzelhetők el.

A TKR kritériumok kidolgozásakor éppen ezért azt az elvet tartottuk szem előtt, hogy azokkal javítsuk a TOP Plusz által biztosított források felhasználásának hatékonyságát, illetve segítsük a vállalt OP indikátorok teljesülését. Olyan objektív kiválasztási kritériumokkal egészítenénk ki az IH ajánlásait, amelyek segítik a tényalapú döntéshozatalt a pályázatok kiválasztásában.

Az IH által ajánlott kritériumokat Pest megye említett egyedi jellemzőit szem előtt tartva a következőképpen egészítjük ki:

Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz: A megye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a megyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.

Klímaparát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése: Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek bizonyíthatóan olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.

Hozzájárulás a belső területi és társadalmi kiegyenlítődéshoz: Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a megyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház,

önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázatok formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.

Indokoltság: A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálandó a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.

Előkészítettség, megvalósíthatóság: A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódó beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

22. táblázat A megyei TKR kritériumok kapcsolódása a TOP Plusz intézkedéseihez, felhívásaihoz

TKR Kritérium megnevezése (megyei)	1.1. Helyi gazdaságfejlesztés			1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások			2.1 Klímabarát megye	3.1 Megyei és térségi fejlesztések		3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások	
	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	1.2.1 Élhető települések	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek	3.1.2 Szociális célú várorehabilitáció	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Klímabarát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
Hozzájárulás a belső társadalmi és területi kiegyenlítődéshez	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Indokoltság	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Előkészítettség, megvalósíthatóság					X	X				X	X

A megyei önkormányzat által benyújtandó saját támogatási kérelmek vonatkozásában a projektek előkészítésben és döntés szakmai előkészítésben résztvevők személyi, szükség esetén szervezeti elkülönülésének biztosításáról a jegyző gondoskodik a Hivatalon belül.

7. Az ITP monitoringja és indikátorvállalásai

INDIKÁTOR VÁLLALÁSOK	
Megye neve:	Pest megye
Megyei ITP neve:	Pest megyei Integrált Területi Program 2021-27
Megye forráskerete (Mrd Ft):	142,95

TOP Plusz Prioritás	Kimeneti indikátor neve	Mértékegység	TOP Plusz célérték (2027)	IH által javasolt célérték (2027)
1. Versenyképes megye	RCO01 - Támogatott vállalkozások (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban)	db	944,00	78,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (4-5 számjegyű utak)	km	442,41	40,60
	RCO77 - Támogatott kulturális és idegenforgalmi helyek száma	db	329,00	23,00
	RCO 26 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	ha	65,20	3,64
	RCR 35 - Árvízvédelmi intézkedések előnyeiből részesülő lakosság (fő)	fő	168 968,00	17 500,00
	RCO58 - Támogatott kerékpár-infrastruktúra (km)	km	669,72	45,06
	RCO65 - Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása (személyek)	fő	540,00	62,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (Belterületi utak)	km	290,69	21,00
	RCO74 - Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő)	fő		
	RCO75 - Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák (db)	db		
	Eredményt keresünk még. Várhatóan: RCR52 - Zöld területek kialakítására, szociális lakásokra, gazdasági vagy egyéb célokra rehabilitált földterület (ha)			
2. Klímabarát megye	RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év)	CO2t/év	25 056,26	2 227,01
	RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	m2	274 739,68	24 418,96
	RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év)_"fenntartható városfejlesztés"	CO2t/év	14 330,27	1 447,62
	RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)_"fenntartható városfejlesztés"	m2	157 130,16	15 873,01
3. Gondoskodó megye	Munkanélküli és inaktív résztvevők CO01 + CO03 - (kb. a korábbi PO25) TOTAL NUMBER OF PARTICIPANTS indikátor része	fő	54 686,00	4 908,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (szociális városrehabilitáció)	fő	61 254,00	5 671,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (egyéb ESZA projektek)	fő	1 501 456,00	148 459,00
	OP specifikus kimeneti: Megvalósított programok száma tagállami kimeneti indikátort javasoljuk.	fő		
	RCO66 - Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	5 480,00	1 285,00
	RCO67 - Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	14 683,00	1 968,00
	Az alkalmazott indikátor és célérték módszertan egyeztetés alatt áll, később kerülnek megadásra további indikátorok.(RCR73 vagy RCO69 lesz.)			

8. Az ITP 2021-2027 ütemezése

Az Integrált Területi Program végrehajtását szükségesnek tartjuk, a lehető legkorábban megkezdeni, ennek több oka is van. Egyrészt a járvány lecsengését követően a TOP Plusz által finanszírozott projektek minél nagyobb mértékben járulhassanak hozzá a gazdaság újraindításához. Bár a TOP-Plusz elsősorban az önkormányzatok számára fogalmaz meg felhívásokat, a beruházásokon keresztül első sorban hazai, de gyakran helyi vállalkozások juthatnak ismét megrendelésekhez. Másrészt a végrehajtás elhúzódása a múltban is problémákat vetett fel, hiszen több olyan eset volt, hogy a forráskeretet nem sikerült teljes mértékben felhasználni. Így egyes esetekben a felhívások megismétlésére, illetve a források átcsoportosítására is szükség volt.

23. táblázat Felhívások ütemezése

[illegible]

Terület Kiválasztási Kritérium Rendszer

Pest Megye

Pest Megye a(z) ... **Korm. határozat** alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját **Területi Kiválasztási Rendszer** kritériumokat kívánja figyelembe venni és elfogadásra előterjeszteni a Monitoring Bizottság felé.

A területi szereplő (...megye) által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz	A megye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a megyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.
2.	Klímaparát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.
3.	Hozzájárulás belső területi és társadalmi kiegyenlítődéshez	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a megyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház, önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázatok formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.
4.	Indokoltság	A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálendő a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.
5.	Előkészítettség, megvalósíthatóság	A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
		megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódó beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

Dátum:, 2021.....

.....
megyei közgyűlés elnöke

megye	67,508	12,692	62,750	118,727	24,223	142,950
-------	--------	--------	--------	---------	--------	---------

Tervezési tábla															
Prioritás	Prioritás keretösszege (MrdFt)	Intézkedés (VMOP 2.0 alapján)	Intézkedés forráskerete (MrdFt)	Intézkedés aránya prioritáson belül (%)	Felhívás	Felhívás/Tématerület forráskerete (MrdFt)	Felhívás/Tématerület aránya intézkedésen belül (%)	Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közut Nonprofit Zrt., illetve Pest Megyei Önkormányzat) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
1. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES MEGYE	67,508	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	25,534	37,8%	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	6,000	23,5%		1,542	1,958	0,700	0,813	0,987		6,000
					1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	13,534	53,0%							13,534	13,534
					1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	6,000	23,5%		1,040	1,375	1,860	1,425	0,300		6,000
					Összesen	25,534		0,000	2,582	3,333	2,560	2,238	1,287	13,534	25,534
		1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	26,501	39,3%				Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közut Nonprofit Zrt., illetve Pest Megyei Önkormányzat) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
					1.2.1 Élhető települések	18,501	69,8%		5,207	6,475	3,461	1,482	1,877		18,501
					Ebből: Zöld infrastruktúra fejlesztése	2,000			0,558	0,708	0,205	0,239	0,290		2,000
					Csapidékvíz	7,000			2,000	2,400	2,280	0,110	0,210		7,000
					Kerékpárút	4,000			1,115	1,417	0,411	0,477	0,580		4,000
					1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1,000	3,8%		0,000	0,000	0,255	0,350	0,395		1,000
					1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	7,000	26,4%		1,802	1,698	0,881	1,029	1,590		7,000
					Összesen:	26,501		0,000	7,009	8,173	4,597	2,861	3,862	0,000	26,501
		1.3 Fenntartható városfejlesztés	15,473	22,9%				Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)							Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
					1.3 Fenntartható városfejlesztés (1.3.1 és 1.3.2 konstrukciók összesen)	15,473	22,9%	15,473							15,473
2. PRIORITÁS: KLIMABARÁT MEGYE	12,692	2.1 Klimabarát megye	12,692	100,0%	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközfűtések	7,692	60,6%	Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közut Nonprofit Zrt., illetve Pest Megyei Önkormányzat) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
									2,145	2,726	0,790	0,917	1,114		7,692
								Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)							Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
					2.1.2 Fenntartható városfejlesztés (energetika)	5,000	39,4%	5,000							5,000
					Összesen	12,692			2,145	2,726	0,790	0,917	1,114	0,000	12,692
		3.1 Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	17,723	28,2%				Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közut Nonprofit Zrt., illetve Pest Megyei Önkormányzat) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
					3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	8,000	45,1%							8,000	8,000
					3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció	1,000	5,6%		0,000	0,000	0,255	0,350	0,395		1,000
					3.1.3 Helyi humán fejlesztések	8,723	49,2%		2,209	2,807	0,814	0,945	1,148	0,800	8,723
					Összesen	17,723		0,000	2,209	2,807	1,069	1,295	1,543	8,800	17,723
		3. 2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	6,500	10,4%				Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)							Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)
					3.2.1 Fenntartható városfejlesztés	6,500	10,4%	6,500							6,500